

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1919.

Andra kammaren.

Nr 15.

Tisdagen den 18 februari.

Kl. 3 e. m.

Förhandlingarna leddes vid detta sammanträde av herr vice talmannen.

§ 1.

Justerades protokollen för den 11 och den 12 innevarande februari.

§ 2.

Herr statsrådet *Palmstierna* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 94, angående ytterligare bidrag ur jämtländska renbetesfjälens skogsfond till anläggning av en enskild väg inom Offerdals socken av Jämtlands län;

nr 95, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplåtande av lägenheter från sådana egendomar;

nr 96, med förslag till förordning om särskilda avdrag vid 1919 års taxering till bevillning för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt;

nr 84, angående fyllnadspension å allmänna indragningsstaten åt kaptenen G. A. H:son Brilioths änka och minderåriga barn;

nr 85, angående pension å allmänna indragningsstaten åt faktoriarbetarna Carl Gustaf Stolt och Carl Gustaf Carlsson;

nr 86, angående pension å allmänna indragningsstaten åt vissa arbeterskor vid ammunitionsfabriken;

nr 87, angående pension åt logementsuppassaren vid krigsskolan P. A. Zetterqvist;

nr 92, angående uteslutande av vissa bestämmelser i avtal den 12 mars 1917 mellan kronan och Stockholms stad angående mark i Djurgårdsstaden och vid Kaknäs;

nr 93, angående beredande av avlöningsfyllnad åt vissa underofficerare av 3:e graden vid flottan och kustartilleriet; och

nr 91, angående pension till förre båtsmannen August Vilhelm Andersson Fast.

Dessa propositioner bleva på begäran bordlagda.

Andra kammarens protokoll 1919. Nr 15.

§ 3.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 88, angående viss garanti åt de svenska sockerfabriksaktiebolagen; och

nr 89, angående lösenavgift för godkännande av rekvisition av socker för industriell tillverkning m. m.;

till bevillningsutskottet propositionen, nr 90, angående viss nedläggning av sockerskatten; samt

till bankoutskottet propositionerna:

nr 82, angående pension åt byråingenjören vid hydrografiska byrån E. O. Engströms änka F. S. Engström, född Nordén; och

nr 83, angående understöd från allmänna indragningsstaten åt jägmästaren O. G. Engströmers änka och minderåriga barn.

§ 4.

Vidare föredrogos, men bordlades åter statsutskottets utlåtanden nr 2 A och 2 B, bevillningsutskottets betänkanden nr 9 och 10, första lagutskottets utlåtande nr 4 samt andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 1.

§ 5.

Herr *Johansson* i Sollefteå avlämnade en motion i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 53, med förslag till lag angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärge åt arbetarna m. m.

Denna motion, som erhöll ordningsnumret 325, blev på begäran bordlagd.

§ 6.

Anmäldes och godkändes bankoutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen

nr 18, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om visst undantag från tillämpningen av 49 § 1 mom. och 165 § 1 mom. lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse;

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanksvinst; och

nr 20, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående sättet för likviderande av förfallen skuld å statslån till Hässleholm—Markaryds järnvägsaktiebolag.

§ 7.

Till bordläggning anmälades:

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsbidrag till kostnader för laga skifte i Mässlingens by i Jämtlands län;

nr 5, i anledning av väckt motion om åvägabringande av utredning och förslag i fråga om erläggande i vissa naturprodukter av arrendeavgifterna för utarrenderad kronojord m. m.;

nr 6, i anledning av väckt motion om ersättning till kvarnagen-terna J. F. Clarholm, G. Almqvist och E. Ericson för förlorad näringsverksamhet till följd av det statliga ingripandet i folkförsörjningen;

nr 7, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t med begäran om utredning rörande lämpligaste sättet för statsbidrags utgående till stenröjning av odlad jord; och

nr 8, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av belöningar från det allmännas sida i ökad utsträckning åt jordbruksarbetare, som under viss tid haft ständig sys-selsättning inom jordbruket; samt

riksdagens kanslideputerades memorial, nr 1, angående antagande av tjänstemän i riksdagens kansli.

§ 8.

Justerades protokollsutdrag.

§ 9.

Upplästes följande till kammaren ankomna sjukbetyg:

Att hr direktör E. Nylander på grund av influensa är oförmögen till tjänstgöring intygas härmed på heder och samvete.

Sthlm den 18 febr. 1919.

L. Reuter,

leg. läk.

§ 10.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Olsson</i> i See	under	5 dagar fr. o. m. den 21 febr.,
» <i>Eliasson</i>	»	3 » » » 19 »
» <i>Isaksson</i>	»	8 » » » 21 »
» <i>Bengtsson</i> i Kullen	»	5 » » » 20 » och
» <i>Eriksson</i> i Stockholm	»	3 » » » 20 »

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 3,14 e. m.

In fidem
Per Cronvall.

Onsdagen den 19 februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Upplästes ett till kammaren inkommet protokoll så lydande:

År 1919 den 18 februari sammanträdde kamrarnas valmän för att utse revisorer och revisorssuppleanter för granskning av riksbankens avdelningskontors i orterna räkenskaper och förvaltning; och befunnos efter valens slut hava blivit utsedda till

revisorer:

vid kontoret i Göteborg

herr	<i>Pehrsson, Pehr</i> , kyrkoherde, Göteborg,	med 43 röster
»	<i>Sandblad, Erik</i> , ombudsman vid Hypoteksföreningen, Göteborg,	» 43 »
»	<i>d'Orclumont, Fredrik</i> , f. d. handlande, Floda,	» 43 »
»	<i>Åkesson, A.</i> , direktör, Göteborg;	» 43 »

vid kontoret i Malmö

herr	<i>Wikborn, N.</i> , lantbrukare, Arrie, Månstorp,	med 43 röster
»	<i>Cavalli, Gustaf</i> , överstelöjtnant, Malmö,	» 43 »
»	<i>Johansson, P. A.</i> , kassör, Malmö,	» 43 »
»	<i>Persson, Alfred</i> , lantbrukare, Vadensjö;	» 43 »

vid kontoret i Falun

herr	<i>Ernfors, O. A.</i> , f. d. riksdagsman, Björka, Bredgrind,	med 43 röster
»	<i>Nordin, G.</i> , major, Falun,	» 43 »
»	<i>Sandström, Carl</i> , kamrer, Orsa,	» 43 »
»	<i>Backelin, H.</i> , landstingsman, Falun;	» 43 »

vid kontoret i Gävle

herr	<i>Ericsson, I. G.</i> , telegrafkommissarie, Gävle,	med 43 röster
»	<i>Brodin, Carl</i> , grosshandlare, Gävle,	» 43 »
»	<i>Bergsten, Knut</i> , tryckeriföreståndare, Gävle,	» 43 »
»	<i>Bengtson, P.</i> , f. d. riksdagsman, Glösbo;	» 43 »

vid kontoret i Halmstad

herr <i>Bökman, E.</i> , rektor, Halmstad,	med 43 röster
» <i>Ehrenborg, G.</i> , major, Halmstad.	» 43 »
» <i>Gyllensvärd, A. G.</i> , f. d. riksdagsman, Fågel- sång, Voxtorp,	» 43 »
» <i>Linder, J. R.</i> , skollärare, Tvååker;	» 43 »

vid kontoret i Härnösand

herr <i>Tham, K.</i> , rektor, Härnösand,	med 43 röster
» <i>Carlsson, V.</i> , häradsskrivare, Härnösand,	» 43 »
» <i>Hallin, E.</i> , kassör, Örnköldsvik,	» 43 »
» <i>Hesse, Samuel</i> , advokat, Härnösand;	» 43 »

vid kontoret i Jönköping

herr <i>Johansson, Edvard</i> , Häradsköp. Skillingaryd,	med 43 röster
» <i>Gislén, Knut</i> , landskamrerare, Jönköping,	» 43 »
» <i>Andrén, Fredrik</i> , ingenjör, Jönköping,	» 43 »
» <i>Jonsson, Johan</i> , landstingsman, Norrahammar;	» 43 »

vid kontoret i Kalmar

herr <i>Schött, Helmer</i> , tullförvaltare, Kalmar,	med 43 röster
» <i>Wickbom, J. A. O.</i> , rektor, Kalmar,	» 43 »
» <i>Modèer, Seth</i> , handlande, Mönsterås,	» 43 »
» <i>Gustafsson, Hjalmar</i> , redaktör Kalmar;	» 43 »

vid kontoret i Karlskrona

herr <i>Kruse, K. R. T.</i> , kapten, Karlskrona,	med 43 röster
» <i>Karlsson, K.</i> , f. d. fortifikationskassör, Karlskrona,	» 43 »
» <i>Brorsson, N.</i> , kantor, Asarum,	» 43 »
» <i>Appelqvist, Casper</i> , handelsföreståndare, Ronneby;	» 43 »

vid kontoret i Karlstad

herr <i>Liljesköld, K. A.</i> , f. d. häradshövding, Arvika,	med 43 röster
» <i>Falk, H. H. W.</i> , kapten, Karlstad,	» 43 »
» <i>Larson, L. W.</i> lantbrukare, Labberud, Ölme,	» 43 »
» <i>Göthberg, A. H.</i> , f. d. riksdagsman, Munkfors;	» 43 »

vid kontoret i Kristianstad

herr <i>Persson, J.</i> , landstingsman, Sösdala,	med 43 röster
» <i>Månsson, Nils</i> , kamrer, Östra Broby,	» 43 »
» <i>Witzell, C.</i> , f. d. riksdagsman, Örkelljunga,	» 43 »
» <i>Jönsson, B. J.</i> , handlande, Kristianstad;	» 43 »

vid kontoret i Linköping

herr	<i>Burén, Iv.</i> , lantbrukare, Boxholm,	med 43 röster
»	<i>Edlund, Wilh.</i> , disponent, Mjölby,	» 43 »
»	<i>Gustafson, J. A.</i> , lantbrukare, Katrineberg, Grebo,	» 43 »
»	<i>Träff, Axel</i> , fabrikör, Mjölby;	» 43 »

vid kontoret i Luleå

herr	<i>Bexell, Albert</i> , stadsfogde, Luleå,	med 43 röster
»	<i>Nordberg, Alb.</i> , kyrkoherde, Neder-Luleå,	» 43 »
»	<i>Bäckström, Amandus</i> , kommissionär, Öjebyn,	» 43 »
»	<i>Östling, J. E.</i> , landstingsman, Gammelstad;	» 43 »

vid kontoret i Mariestad

herr	<i>Almin, R.</i> , lantbrukare, Lugnås,	med 43 röster
»	<i>Jonzon, P. G.</i> , landstingsman, Leksberg, Marie- stad,	» 43 »
»	<i>Bolin, J. Z.</i> , skollärare, Fyrunga	» 43 »
»	<i>Sterner, E.</i> , redaktör, Mariestad;	» 43 »

vid kontoret i Norrköping

herr	<i>Wahlberg, Fredrik</i> , ingenjör, Norrköping	med 43 röster
»	<i>Mossberg, Robert</i> , brandchef, Norrköping,	» 43 »
»	<i>Lagerbäck, E. A.</i> , kassör, Norrköping,	» 43 »
»	<i>Ringkvist, A.</i> , folkskollärare, Norrköping;	» 43 »

vid kontoret i Nyköping

herr	<i>Sjöström, G.</i> , kyrkoherde, Tuna, Larslund,	med 43 röster
»	<i>Weinberg, B.</i> , f. d. godsägare, Nyköping,	» 43 »
»	<i>Winblad, Oskar</i> , förvaltare, Nyköping,	» 43 »
»	<i>Uhrberg, Ivar</i> , lantbrukare, St. Kungsladugår- den, Nyköping;	» 43 »

vid kontoret i Sundsvall

herr	<i>Horneij, Arvid</i> , tandläkare, Sundsvall,	med 43 röster
»	<i>Hellgren, J.</i> , bokhandlare, Sundsvall,	» 43 »
»	<i>Ekholm, R.</i> , f. d. riksdagsman, Sundsvall,	» 43 »
»	<i>Thor, C. G.</i> , förvaltare, Nedansjö;	» 43 »

vid kontoret i Umeå

herr	<i>Grafström, Hj.</i> , överstelöjtnant, Umeå,	med 43 röster
»	<i>Ålund, W.</i> , jägmästare, Umeå.	» 43 »
»	<i>Karlsson, Nils</i> , nämndeman, Tavelstö,	» 43 »
»	<i>Boström, N.</i> , f. d. riksdagsman, Bodbyn, Burträsk;	» 29 »

vid kontoret i Uppsala

herr <i>Bring, Sven Kasper</i> , f. d. rådman, Uppsala,	med 43 röster
» <i>Wiklund, Gustaf</i> , f. d. akademibokkållare, Uppsala,	» 43 »
» <i>Arnelius, G.</i> , organist, Öster-Lövsta,	» 43 »
» <i>Höök, C.</i> , f. d. riksdagsman, Edeby, Rasbokil;	» 43 »

vid kontoret i Visby

friherre <i>Kruise af Verchau, H.</i> , major, Tingstäde,	med 43 röster
herr <i>Melin, Oskar</i> , f. d. landskamrerare, Visby,	» 43 »
» <i>Larsson, K. L. J.</i> , riksdagsman, Bondarve,	» 43 »
» <i>Svallingson, M. E.</i> , kronolänsman, Böndersgård, Klintehamn;	» 43 »

vid kontoret i Vänersborg

herr <i>Björklund, E.</i> , jägmästare, Vänersborg,	med 43 röster
» <i>Häkansson, V. R.</i> , kamrer, Vänersborg,	» 43 »
» <i>Johansson, A.</i> , handlande, Ed,	» 43 »
» <i>Johansson, Albert</i> , bruksbokhållare, Upphärad;	» 43 »

vid kontoret i Västerås

herr <i>Lundblad, Axel</i> , f. d. riksdagsman, Fredriks- berg, Västerås,	med 43 röster
» <i>af Billbergh, Th.</i> , f. d. lektor, Västerås,	» 43 »
» <i>Uggla, Claes</i> , häradshövding, Västerås,	» 43 »
» <i>Lindgren, Gustaf</i> , f. d. riksdagsman, Islingby;	» 43 »

vid kontoret i Växjö

herr <i>Bengtson-Gierup, Hans</i> , distriktslantmätare, Växjö,	med 43 röster
» <i>Johansson, O. A.</i> , hospitalssyssloman, Växjö,	» 43 »
» <i>Andersson, C. A.</i> , landstingsman, Ivla, Boarp,	» 43 »
» <i>Johansson, S. A.</i> , landstingsman, Högahult, Gåvetorp;	» 43 »

vid kontoret i Örebro

herr <i>von Hofsten, H. R.</i> , major, Örebro,	med 43 röster
» <i>Montgomery-Cederhjelm, R.</i> , kammarherre, Segersjö, Lännäs	» 43 »
» <i>Persson, O.</i> , nämndeman, Asker,	» 43 »
» <i>Bergström, Pontus</i> , direktör, Örebro;	» 43 »

vid kontoret i Östersund

herr	<i>Mattsson, Anders</i> , lasarettssyssloman, Östersund,	med 43 röster
»	<i>Björklund, Olof</i> , godsägare, Oviken,	» 43 »
»	<i>Roman, P. G.</i> , häradsskrivare, Östersund,	» 43 »
»	<i>Fladvad, O. E.</i> , landstingsman, Odenslund, Östersund;	» 43 »

suppleanter:*vid kontoret i Göteborg*

herr	<i>Rodhe, C. W.</i> , major, Göteborg,	med 37 röster
»	<i>Neiglick, Fritz</i> , Kapten, Göteborg,	» 37 »
»	<i>Larsson, L.</i> , f. d. landstingsman, Huveröd,	» 37 »
»	<i>Lind, C. T.</i> , f. d. riksdagsman, Tanum;	» 37 »

vid kontoret i Malmö

herr	<i>Ljung, J.</i> , handlande, Hör,	med 37 röster
»	<i>Persson, Per Hjalmar</i> , lantbrukare, Klörup, Ahlstad,	» 37 »
»	<i>von Porath, Wilhelm</i> , överstelöjtnant, Lund,	» 37 »
»	<i>Rosén, Anders</i> , lektor, Malmö;	» 37 »

vid kontoret i Falun

herr	<i>Thorsell, B.</i> , direktör, Wassbo, Ornäs,	med 37 röster
»	<i>Bohm, H.</i> , kronofogde, Falun,	» 37 »
»	<i>Nilsson, A.</i> , förvaltare, Falun,	» 37 »
»	<i>Holst, P.</i> , handlande, Malung;	» 37 »

vid kontoret i Gävle

herr	<i>Göransson, G. S.</i> , ingenjör, Gävle,	med 37 röster
»	<i>Lindblom, Edv.</i> , handlande, Gävle,	» 37 »
»	<i>Sjögren, Arv.</i> , disponent, Forsbacka,	» 37 »
»	<i>Hålander, Albert</i> , handelsföreståndare, Gävle;	» 37 »

vid kontoret i Halmstad

herr	<i>Jönsson, C. B.</i> , f. d. riksdagsman, Röinge,	med 37 röster
»	<i>Dahlberg, John</i> , handelsföreståndare, Halmstad,	» 37 »
»	<i>Hollender, Y.</i> , ingenjör, Halmstad,	» 37 »
»	<i>Magnusson, Magnus</i> , Magnilund, Eldsberga;	» 37 »

vid kontoret i Härnösand

herr	<i>Hammarlind, Otto</i> , fabrikör, Nyland,	med 37 röster
»	<i>Sandström, Nils</i> , direktör, Nyland,	» 37 »
»	<i>Törner, Alfred</i> , direktör, Härnösand,	» 37 »
»	<i>Björklund, Henrik</i> , hemmansägare, Dynäs;	» 37 »

vid kontoret i Jönköping

herr	<i>Ramfeldt, Harry</i> , kapten, Ramsjöholm,	med 37 röster
»	<i>Fridén, F. J.</i> , disponent, Jönköping,	» 37 »
»	<i>Svensson, Johan</i> , nämndeman, Fällinge, Smålandsstenar,	» 37 »
»	<i>Magnusson, August</i> , Svarvartorpet, Anderstorp;	» 37 »

vid kontoret i Kalmar

herr	<i>Olsson, P. V.</i> , regementspastor, Kalmar,	med 37 röster
»	<i>Liljegren, R.</i> stationsskrivare, Kalmar,	» 37 »
»	<i>Karlsson, Hjalmar</i> , ombudsman, Kalmar,	» 37 »
»	<i>Johansson, Adolf</i> , f. d. riksdagsman, Möllstorp, Färjestaden;	» 37 »

vid kontoret i Karlskrona

herr	<i>Bergström, G.</i> , godsägare, Bubbetorp, Torskors,	med 37 röster
»	<i>Olsson, N. P.</i> , kamrer, Lörby, Mjällby,	» 37 »
»	<i>Svensson, Färdinand</i> , landstingsman, Fridlefstad, Björkeryd,	» 37 »
»	<i>Johansson, Mattis</i> , trävaruhandlare, Eringsboda;	» 37 »

vid kontoret i Karlstad

herr	<i>Berg, N. A:son</i> , f. d. riksdagsman, Munkfors:	med 37 röster
»	<i>Johansson, Emil</i> , kvrkovärd, N:a Borgvik,	» 37 »
»	<i>Huss, R.</i> , kapten, Karlstad,	» 37 »
»	<i>Mossberg, Gustaf</i> , handlande, Framnäs, Blom- skog;	» 37 »

vid kontoret i Kristianstad

herr	<i>Troedson, Troed</i> , f. d. riksdagsman, Bjärnum,	med 37 röster
»	<i>Olsson, Otto J.</i> , Hammenhög,	» 37 »
»	<i>Persson, John</i> , handlande, Osby,	» 37 »
»	<i>Svensson, Maurits</i> , konduktör, Kristianstad;	» 37 »

vid kontoret i Linköping

herr	<i>Grewell, Axel</i> , kapten, Linköping,	med 37 röster
»	<i>Danckwardt-Lillieström, Gösta</i> , kassör, Lin- köping,	» 37 »
»	<i>Tolf, Ernst</i> , kamrer, Linköping,	» 37 »
»	<i>Löwendahl, O. A.</i> , folkskollärare, Linköping;	» 37 »

vid kontoret i Luleå

herr	<i>Sandström, Robert</i> , handlande, Gammelstad,	med 37 röster
»	<i>Lindquist, Melker</i> , grosshandlare, Luleå,	» 37 »
»	<i>Sundberg, Ragnar</i> , länsassessor, Luleå,	» 37 »
»	<i>Lantz, E. P.</i> , landstingsman, Luleå;	» 37 »

vid kontoret i Mariestad

herr	<i>Tham, A.</i> , öfverste, Jönköping,	med 37 röster
»	<i>Andersson, J. A.</i> , landstingsman, Wättlösa, Götened,	» 37 »
»	<i>Holm, G.</i> , f. d. läroverksadjunkt, Skara,	» 37 »
»	<i>Sjöberg, G. W.</i> , redaktör, Skövde;	» 37 »

vid kontoret i Norrköping

herr	<i>v. Malmborg, Karl</i> , kapten, Wii, Okna,	med 37 röster
»	<i>Andersson, Ernst</i> , lantbrukare, Skälsund, Norrköping,	» 37 »
»	<i>Andersson, Gösta</i> lantbr., Kolstad, Norrköping,	» 37 »
»	<i>Cederstrand, Th.</i> , handlande, Norrköping;	» 37 »

vid kontoret i Nyköping

herr	<i>von Sydow, C. O.</i> , kapten, Nyköping,	med 37 röster
»	<i>Tottie, K. F.</i> , lantbrukare, Lilla Kungsladugården; Nyköping,	» 37 »
»	<i>Hedin, Karl</i> , ingenjör, Kärrobo, Nyköping,	» 37 »
»	<i>Fant, Gunnar</i> , borgmästare, Nyköping;	» 37 »

vid kontoret i Sundsvall

herr	<i>Hellberg, Alfred</i> , kyrkvård, Högom, Sundsvall,	med 37 röster
»	<i>Karlström, L. V.</i> , Skönsberg, Sundsvall,	» 37 »
»	<i>Persson, Johan</i> , handlande, Sundsvall,	» 37 »
»	<i>Nilsson, W. E.</i> , disponent, Karlsvik, Sundsvall;	» 37 »

vid kontoret i Umeå

herr	<i>Lindgren, J. W.</i> , rektor, Umeå,	med 37 röster
»	<i>Eriksson, Erik</i> , lantbrukare, Böle, Umeå,	» 37 »
»	<i>Löwling, C. Johan</i> , disponent, Umeå,	» 37 »
»	<i>Conradson, R.</i> , apotekare, Nordmaling;	» 34 »

vid kontoret i Uppsala

herr	<i>Lundeberg, Sigsten</i> , hospitalssyssloman, Uppsala,	med 37 röster
»	<i>Henschen, Carl</i> , akademikamrerare, Uppsala,	» 37 »
»	<i>Hammariskiöld, Arvid</i> , f. d. kapten, Uppsala,	» 37 »
greve	<i>von Rosen, Axel</i> , Linnés Hammarby;	» 35 »

vid kontoret i Visby

herr	<i>Hansén, J. Th.</i> , f. d. riksdagsman, Bonsarve, Vamlingbo,	med 37 röster
»	<i>Broander, N. J.</i> , f. d. riksdagsman, Visby,	» 37 »
»	<i>Kullberger, Algot</i> , Kamrer, Visby,	» 37 »
»	<i>Söderberg, J. N.</i> , stabsintendent, Visby;	» 37 »

vid kontoret i Vänersborg

herr <i>Björkqvist, M.</i> , tidsskrivare, Trollhättan,	med 37 röster
» <i>Engqvist, A. F.</i> , kontorschef, Stigen, Färgelanda,	» 37 »
» <i>Sahlberg, R. C. Th.</i> , kapten, Vänersborg,	» 37 »
» <i>Bergström, Arvid</i> , handlande, Vänersborg;	» 37 »

vid kontoret i Västerås

greve <i>Cronstedt, F. W.</i> , Fulleröd, Västerås,	med 37 röster
herr <i>Fröier, Isidor</i> , folkskollärare, Västerås,	» 37 »
» <i>Zander, J. A.</i> , handelsföreståndare, Västerås,	» 37 »
» <i>Robsahm, G. W. T.</i> , kapten, Västerås;	» 37 »

vid kontoret i Växjö

herr <i>Johansson, G. W.</i> , hemmansägare, Östad, Täckaregård, Väckelsång,	med 37 röster
» <i>Ahl, Ernst</i> , landskamrerare, Växjö,	» 37 »
» <i>Norlin, Anders</i> , dövstumlärare, Växjö,	» 37 »
» <i>Blomkvist, J. H.</i> , landstingsman, Gravaregården, Växjö;	» 37 »

vid kontoret i Örebro

herr <i>Gustavsson, Arvid</i> , kassör, Örebro,	med 37 röster
» <i>Zethelius, G.</i> , major, Örebro,	» 37 »
» <i>Eriksson, Lars</i> , f. d. riksdagsman, Fällingsbro,	» 37 »
» <i>Pauli, J. M.</i> , jägmästare, Kloten;	» 37 »

vid kontoret i Östersund

herr <i>Östberg, Engelbert</i> , hemmansägare, Långåskans,	med 37 röster
» <i>Lundvall, A. W.</i> , grosshandlare, Östersund,	» 37 »
» <i>Olsson, Olof</i> , handlande, Fastgården, Oviken,	» 37 »
» <i>Olsson, Per</i> , mejeridisponent, Östersund;	» 37 »

sedan ordningen mellan dem av suppleanterna, som erhållit lika antal röster, blivit genom särskilda lottningar bestämd.

Ollas A. Ericsson.

Oskar Nylander.

Gustaf Rosén.

A. O. Frändén.

Protokollet lades till handlingarna; och beslöt kammaren, att underrättelse om de försiggångna valen skulle genom utdrag av kammarens protokoll meddelas bankoutskottet med anmodan till utskottet att lämna såväl fullmäktige i riksbanken som vederbörande avdelningskontor och de valda meddelande om valens utgång.

§ 2.

Föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid

till jordbruksutskottet propositionerna:

nr 94, angående ytterligare bidrag ur jämtländska renbetesfjäl-
lens skogsfond till anläggning av en enskild väg inom Offerdals soc-
ken av Jämtlands län; och

nr 95, angående försäljning av vissa kronoegendomar och upplå-
tande av lägenheter från sådana egendomar;

till bevillningsutskottet propositionen, nr 96, med förslag till
förordning om särskilda avdrag vid 1919 års taxering till beviljning
för inkomst samt till inkomst- och förmögenhetsskatt;

till bankoutskottet propositionerna:

nr 84, angående fyllnadspension å allmänna indragningsstaten
åt kaptenen G. Å. H:son Brillioths änka och minderåriga barn;

nr 85, angående pension å allmänna indragningsstaten åt fak-
toriarbetarna Carl Gustaf Stolt och Carl Gustaf Carlsson;

nr 86, angående pension å allmänna indragningsstaten åt vissa
arbeterskor vid ammunitionsfabriken; och

nr 87, angående pension åt logementsuppassaren vid krigsskolan
P. A. Zetterqvist;

till statsutskottet propositionerna:

nr 92, angående uteslutande av vissa bestämmelser i avtal den
12 mars 1917 mellan kronan och Stockholms stad angående mark i
Djurgårdsstaden och vid Kaknäs; och

nr 93, angående beredande av avlöningsfyllnad åt vissa under-
officerare av 3:e graden vid flottan och kustartilleriet; samt

till bankoutskottet propositionen, nr 91, angående pension till
förra båtsmannen August Vilhelm Andersson Fast.

§ 3.

Herr *Johanssons* i Sollefteå på kammarens bord liggande motion,
nr 325, som nu föredrogs, remitterades till behandling av lagutskott.

§ 4.

Jordbruksutskottets härpå föredragna utlåtanden nr 4—8 bord-
lades åter.

§ 5.

Vidare föredrogs riksdagens kanslideputerades memorial, nr 1,
angående antagande av tjänstemän i riksdagens kansli.

Vad kanslideputerade anmält och hemställt godkändes.

§ 6.

Till avgörande förelåg nu statsutskottets utlåtande, nr 2 A,
angående regleringen av utgifterna under riksstatens för år 1920 an-
dra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

Punkterna 1—5.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 6.

Lades till handlingarna.

Punkterna 7—9.

Utskottets förslag i dessa punkter biföllos av kammaren.

Punkterna 10—12.

Lades till handlingarna.

Punkten 13.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkterna 14 och 15.

Lades till handlingarna.

Punkten 16.

Kammaren biföll utskottets hemställan.

Punkten 17.

Lades till handlingarna.

Punkterna 18—21.

Vad utskottet hemställt bifölls.

Punkten 22.

Lades till handlingarna.

Punkterna 23 och 24.

Utskottets i dessa punkter gjorda framställningar blevo av kammaren bifallna.

Punkten 25.

Lades till handlingarna.

Punkterna 26—41.

Vad utskottet hemställt blev av kammaren bifallet.

Punkterna 42—44.

Lades till handlingarna.

Ang. hyresersättning m. m. för uppfostringsanstalt för minderåriga kvinnliga förbrytare.

Härpå fördrogs *punkten 45*, angående hyresersättning m. m. för uppfostringsanstalt för minderåriga kvinnliga förbrytare; och yttrade därvid:

Chefen för justitiedepartementet, herr statsrådet *Löfgren*: Herr talman, mina herrar! I denna punkt har statsutskottet påyrkat en nedsättning i det anslag, som begärts, mot vilket jag måste rikta en gensaga.

Det förhåller sig, på sätt framgår av utskottets redogörelse, så, att den hyresersättning, som bör från statens sida utgå till svenska diakonissanstalten för anstaltens nyuppförda fjärde skyddshem för minderåriga kvinnliga förbrytare, och vilken beräknats till ett visst belopp, $7\frac{1}{2}\%$ å hela anläggningskostnaden för hemmet eller 220,000 kr., av utskottet nedsatts till att utgå med samma procent av allenast 155,000 kr. Det senare beloppet, 155,000 kr., motsvarar ett lån, som enligt riksdagens beslut i fjol har lämnats till diakonissanstalten, och vilket belopp skulle användas till uppförande av ett fjärde skyddshem å *Vieback*. Vid denna tidpunkt beräknade man, att hemmet möjligen skulle kunna uppföras för denna kostnad, men samtidigt sades uttryckligen ifrån i riksdagen i fjol, att det vore mycket möjligt, att med de förhållanden på byggnadsmarknaden, som rådde, kostnaden kunde stiga till ett högre belopp, och regeringen gjorde även klart för riksdagen, att, ifall anläggningskostnaden komme att överstiga 155,000 kr., vore regeringen enligt uttryckligt villkor bunden att till diakonissällskapet utgiva hyresersättning till ett högre belopp.

På grund av statsutskottets beslut skulle Kungl. Maj:t sakna medel att gälda hyra till ett belopp, motsvarande $7\frac{1}{2}\%$ ränta på skillnaden mellan den kostnad, till vilken anläggningen i verkligheten kommer att upgå, och de 155,000 kr. Under sådana förhållanden kan Kungl. Maj:t helt enkelt icke uppfylla det kontrakt med diakonissällskapet, Kungl. Maj:t har ingått i enlighet med riksdagens förra året fattade beslut. Jag hemställer därför, att kammaren måtte taga i övervägande, huruvida icke i detta fall den kungl. propositionen i stället för utskottets förslag kunde av kammaren bifallas.

Herr Nilsson i *Kabbarp*: Herr talman! Statsutskottets samtliga ledamöter ha icke kunnat underlåta att reagera mot den oerhört uppdrivna byggnadskostnaden för detta sista skyddshem i *Vieback*. Men inom avdelningen rådde olika meningar beträffande sätet. Halva antalet, tre ledamöter, ville reagera endast med en knorrande motivering, då däremot de andra tre önskade genom någon nedsättning av själva anslagsbeloppet skärpa sitt ogillande.

På de skäl, herr statsrådet anført, lär det väl icke finnas någon annan utväg än att utskottet går med på den proposition, Kungl. Maj:t

framlagt. Jag skall därför, herr talman, be att få yrka att statsutskottets hemställan bifalles med den ändring, att i sista raden summan 41,825 kr. utbytes mot 46,700 kr., och att motiveringen i överensstämmelse därmed ändras så, att i utskottets yttrande endast de två första meningarna bibehållas, och att därefter fortsättningen måtte få följande lydelse: »I det läge, vari denna fråga befinner sig, och då ett nedsatt anslag torde komma att bereda anstalten svårigheter, har utskottet emellertid icke velat motsätta sig anslaget beviljande till det belopp, Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet hemställer alltså . . .»

Ang. hyresersättning m. m. för uppfostringsanstalt för minderåriga kvinnliga förbrytare.
(forts.)

Vidare anfördes ej. Efter av herr talmannen givna propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till det av herr Nilsson i Kabbarp framställda förslaget fattade kammaren beslut i enlighet med innehållet i sistnämnda proposition.

Punkterna 46—48.

Vad utskottet föreslagit bifölls.

Punkterna 49 och 50.

Lades till handlingarna.

Punkterna 51 och 52.

Kammaren biföll vad utskottet hemställt.

Punkten 53, angående anslaget till svensk författningssamling.

Ang. svensk författningssamling.

Uti innevarande års statsverksproposition hade Kungl. Maj:t under punkten 50 av andra huvudtiteln föreslagit riksdagen att höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till svensk författningssamling från dess nuvarande belopp, 70,000 kronor, med 80,000 kronor till 150,000 kronor.

Utskottet hemställde att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förevarande förslag höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till svensk författningssamling från dess nuvarande belopp 70,000 kronor med 60,000 kronor till 130,000 kronor.

Vid punkten var fogad reservation av herrar *Eriksson* i Grängesberg, *Olofsson* och *O. Nilsson* i Örebro, vilka ansett, att utskottets hemställan, vari de instämde, bort grundas på annan av dem angiven motivering.

Sedan punkten föredragits anförde:

Herr *Eriksson* i Grängesberg: Herr talman! Som kammaren behagade finna, har jag och två andra av kammarens ledamöter vid den här punkten avlämnat en reservation. Uti förevarande punkt

Ang. svensk
författningssamling.
(Forts.)

föreslår Kungl. Maj:t en förhöjning av anslaget till tryckningen av svensk författningssamling från 60,000 kronor till 150,000 kronor. Utskottet har för sin del prutat ned detta belopp med 20,000 kronor till 130,000 kronor. Anledningen till att utskottet ansett sig kunna pruta ned anslaget är tvåfaldig: dels har utskottet förmenat, att den mängd av författningar, som kristiden fört med sig, har åstadkommit en väsentlig fördyring av författningssamlingens tryck, och då det nu finns all anledning att antaga, att dessa författningars intagande skall upphöra, förmenar utskottet, att detta skall medföra ett förbilligande av författningssamlingens tryck; dels har utskottet ansett, att prenumerationspriset på författningssamlingen kunde höjas. Prenumerationspriset var från och med 1912 till och med föregående år 3 kronor för år. Kungl. Maj:t har höjt priset innevarande år till 7 kronor 50 öre. Nu anser utskottet, att man skall höja det ytterligare med 2 kronor 50 öre eller till 10 kronor. Den höjning, som utskottet föreslår, lämnar stadskassan en merinkomst av omkring 5,000 kronor. I fjol var det 2,400 prenumeranter, för närvarande är det omkring 1,700. Det är sålunda en nedgång med omkring 700 sedan i fjol. Anledningen är tydlig och klar: det är det ökade prenumerationspriset, som medfört detta.

Jag och mina medreservanter kunna icke finna lämpligt, att prenumerationspriset på författningssamlingen höjes ytterligare; för min del är jag av den mening, att det bort bibehållas vid det förut rådande, även om staten gjort förlust därigenom. Medborgarna i landet äro skyldiga att följa de lagar och förordningar, som utkomma, och då är det väl ett billigt krav, som de ställa på samhället, på regering och lagstiftare, att när det utfärdas en lag, det ges dem möjlighet att få känna lagen, och när det är så, att en lag ofta träder i kraft 2 till 3 dagar efter det den tillkännagivits i tryck, så är det kravet ännu mera bärande. Nu kan man säga: 7 kronor 50 öre eller 10 kronor spela ingen egentlig roll. Det kan man i viss mån hålla med om, men 2 kronor 50 öre äro ändock pengar för folk i mindre stark ekonomisk ställning. Det får emellertid vara hur det vill med den saken, principiellt sett är det oriktigt att höja prenumerationspriset. När nu Kungl. Maj:t i allt fall har gjort det för innevarande år, har jag ingen anledning att vända mig däremot, men jag och mina medreservanter hava ansett, att riksdagen för sin del icke bör påpeka och framkalla, att prenumerationspriset höjes ytterligare utöver vad Kungl. Maj:t har bestämt för innevarande år. Det ger icke mera pengar än kanske 5,000 kronor, och då det är en mycket viktig principalsak, som riksdagen synes böra hävda, tillåter jag mig, herr talman, att yrka bifall till den reservation, som jag tillsammans med två andra kamrater avlämnat vid betänkandet.

Herr O d q v i s t: Herr talman! Ja, det förhåller sig ju så, som den föregående talaren anförde, eller att det nuvarande priset vid prenumeration å Svensk Författningssamling, 7 kr. 50 öre, föreslås skola förhöjas till 10 kronor. Nu är förhållandet, att den grupp av prenumeranter, som herr Bernhard Eriksson försökt att få priset nedsatt

för, på det att de skulle kunna tillgodogöra sig författningssamlingen, är helt obetydlig enligt mitt förmenande. Intresset för att prenumerera har icke visat sig vara större, än att det under år 1918 fanns 2,600 prenumeranter, och nu till den 1 februari 1919 är det endast 1,500, och av de 1,500, som föreligga här i klubbrummen, för att samla prenumeranter visar det sig att intresset från riksdagsmännens sida är helt ringa. Jag tror därför icke, därest avgiften blir höjd till 10 kronor, detta skulle drabba någon mindre bemedlad klass. Intresset är där icke stort, och de, som prenumerera på denna författningssamling, äro i den ekonomiska ställning, att de mycket väl kunna betala 10 kronor för författningssamlingen. Så blir förhållandet också hädanefter att i och med kristidens upphörande behöver författningssamlingen icke få det omfånget på lågt när som den nu har, och skall man hava någon nytta av svensk författningssamling, bör den komma i god tid och så att man kan binda in den. Såsom den nu expedieras från trycket kommer den — som jag mycket väl känner till — mycket ordentligt, och man kan aldrig samla ihop nummer efter nummer utan att särskilt rekvirera vissa nummer av författningssamlingen ånyo. Då nu förhållandet är så, och då det i alla fall är en ganska stor utgift för statskassan, skall jag i alla fall be att få yrka bifall till utskottets förslag, ehuru det egentligen icke är stor skillnad mellan reservationen och detta förslag.

*Ang. svensk
författningssamling.
(Forts.)*

Herr Sävström: Herr talman! Den föregående ärade talaren nämnde, att genom prisets höjning till 10 kr., skulle de mindre bemedlade icke drabbas i någon mera kännbar utsträckning. Jag anser dock för min personliga del, att det här är en sak, som hädanefter kommer att bli av större betydelse för folket i allmänhet än den hittills varit. Genom att författningsfrågan nu fått sin lösning kommer folket att mer och mer intressera sig för de olika författningarna, och jag tror, att priset på svensk författningssamling hädanefter kommer att i mycket hög grad bli bestämmande för, huruvida man skall prenumerera på densamma eller icke. I varje fall kommer det hädanefter att bli flera personer än hittills, som måste prenumerera på svensk författningssamling, och ett stort antal av dessa komma just ifrån de lägre klasserna. För dem är det sålunda av betydelse, att priset icke är alltför högt. Jag vill i det fallet instämma med utskottets ärade vice ordförande, då jag säger, att det säkerligen varit bäst att bibehålla priset vid 3 kronor. Den utgift, staten därigenom fått ikläda sig, är väl ändå överkomlig.

Jag vill i varje fall icke gå så långt, att priset sättes så högt som till 10 kr., utan ber att få instämma med reservanterna.

Herr Nilsson i Kabbarp: Herr talman! Fastän jag måste ge herr justitieministern ett varmt erkännande för den sparsamhet, han lagt i dagen vid behandlingen av sin huvudtitel — ty det har han gjort i hög grad — har icke desto mindre statsutskottet här och där, när någon möjlighet därtill kunnat yppa sig, sökt göra någon ytter-

Ang. svensk
författnings-
samling.
(Forts.)

ligare nedprutning. Så har skett på denna punkt. Vi ha försökt pruta 20,000 kr. Men utskottet, och särskilt dess tredje avdelning, har icke ansett, att det skulle vara möjligt att göra denna avprutning endast med hänsyn till den väntade minskningen av författningssamlingens omfång, utan vi ha trots det vara behöfligt och kanske nödvändigt att även anvisa någon annan utväg för att man skulle kunna våga sig på en så pass stor nedprutning som 20,000 kr. Därför har föreslagits att ge Kungl. Maj:t rätt att höja priset till 10 kr. i stället för 7: 50 kr., som Kungl. Maj:t ställt i utsikt. Jag har för min del anslutit mig till detta. och jag tror, att det skulle icke vara för mycket begärt, om priset sattes till denna jämna summa av 10: — kr.

Medborgarne skola lyda lagarna, säger man, och därför böra de ha billig tillgång till dem. Ja, den lydningen ha de alltid varit skyldiga, och den torde bliva lika stor, om de, som prenumerera på denna författningssamling, betala 10 kr. eller 7 kr. 50 öre. Jag kan icke i denna omständighet se någon så viktig principfråga, som den förste talaren gjort den till, och icke heller tror jag, som den siste talaren menade, att man måste bereda hela svenska folket möjlighet att prenumerera på dessa lagar, och därför helst bör sätta ned priset till det senast gällande, 3 kronor. Vi skola komma ihåg, att under många år, ända till år 1903, var priset uppe i 8 kr. Och 8 kr. då var ju ofantligt mycket mera än 10 kr. nu.

Jag vågar anse, att vi riksdagsmän med Kungl. Maj:ts hjälp stifta så många och goda lagar, att de kunna vara väl värda ett pris av 10 kr. Och sätta vi icke själva värde på våra lagar, lär ingen annan göra det.

Jag skall be att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på bifall till den vid punkten avgivna reservationen; och förklarade herr talmannen sig anse svaren hava utfallit med övervägande ja för den förra propositionen. Votering begärdes likväl, i anledning varav nu uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i punkten 53 av utskottets förevarande utlåtande nr 2 A, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den vid punkten avgivna reservationen.

Omröstningen utföll med 88 ja, men 94 nej; och hade kammaren alltså bifallit den vid punkten avgivna reservationen.

Punkterna 54—57.

Vad utskottet hemställt bifölls.

§ 7.

Därnäst i ordningen var å föredragningslistan uppfört statsutskottets utlåtande, nr 2 B, angående regleringen av utgifterna under tilläggsstatens för år 1919 andra huvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

Punkterna 1 och 2.

Lades till handlingarna.

Punkten 3.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 4.

Lades till handlingarna.

Punkterna 5—11.

Kammaren biföll utskottets i dessa punkter gjorda framställningar.

Punkten 12.

Lades till handlingarna.

Efter härpå skedd föredragning av *punkten 13*, angående byggnadsarbeten m. m. vid statens uppfostringsanstalt å Bona, anförde:

Angående byggnadsarbeten m. m. vid statens uppfostringsanstalt å Bona.

Chefen för justitiedepartementet herr statsrådet **L ö f g r e n**: Herr talman! Statsutskottet har i den här punkten ansett sig böra uppskjuta avgörandet av två anslagsyrkanden. Det ena yrkandet avser ett anslag å 175,000 kr. för ordnandet av Bonaanstaltens vattenförhållanden, och det andra gäller 170,000 kronor för tillgodoseende av samma anstalts behov av elektrisk kraft. Utskottet säger sig mena, att man kan reda sig tills vidare utan de här dyrbara anordningarna och tycker, att man kan få det billigare till ett annat år. Jag är den förste att erkänna, att särskilt Bonaanstaltens vattenförhållanden ha genom omständigheternas makt kommit i ett mycket ogynnsamt läge, som det kostar ofantligt mycket pengar att få avhjälpt, men tyvärr tror jag icke, att saken kan avfärdas på sätt utskottet vill göra. Saken tål icke uppskov och kan icke i sin helhet uppskjutas. Riksdagen har ju själv beviljat anslag till vidlyftiga byggnadsutvidgningar vid Bona, bl. a. uppförande av ny elevbyggnad, och med dessa utvidgningar följer naturligtvis ett starkt ökat behov av vatten och av ljus.

Emellertid, särskilt i anledning av utskottets betänkligheter och farhågor för att kostnaderna för de här arbetena äro alldeles för högt

Angående
byggnads-
arbeten m. m.
vid statens
appfostrings-
anstalt
å Bona.
(Forts.)

beräknade, har jag under de senaste dagarna införskaffat en ny utredning, i syfte att få utrönt, om icke de nödvändigaste åtgärderna för den närmaste framtiden skulle kunna på något så när tillfredsställande sätt vidtagas för mindre kostnader. I anledning härav har jag också fått in förslag till provisoriska anstalter, och enligt dessa förslag skulle belysningsbehovet kunna tillfredsställas för en kostnad av högst 65,000 kronor, och vattenförhållandena skulle kunna upphjälpas för en kostnad av 50,000 kronor. Dessa anordningar skulle givetvis bli endast provisoriska, men de penningar, som man lägger ned på dem, äro icke bortkastade. De åtgärder, som vidtagas, skulle läggas så, att de endast bleve ett led i mera permanenta anstalter.

Under sådana förhållanden hemställer jag till kammaren, huruvida det icke är lämpligast att återremittera denna fråga till utskottet, som i så fall skulle få del av den nya utredningen — en del av utskottets medlemmar torde redan ha fått del av den — för att utskottet på densamma må kunna grunda sitt beslut.

Herr Nilsson i Kabbarp: Herr talman! Det visar sig här, att det av Kungl. Maj:t begärda anslaget med icke mindre än 345,000 kronor överstiger vad utskottet ansett sig böra tillstyrka. Detta betyder naturligtvis icke en definitiv besparing, utan endast ett uppskov. Utskottet har nämligen icke kunnat undgå att finna den närvarande tiden synnerligen olämplig för verkställande av särskilt somliga slag av arbeten, alla sådana arbeten nämligen, i vilka ingå råmaterial, vars pris blivit stegrade i en alldeles orimlig grad. Vi befinna oss nu i ett annat skede efter kriget, då prisen på råmaterial och dylikt äro i fallande. Följaktligen ha vi funnit det vara välbänt, om man möjligen kunde uppskjuta sådana arbeten, som kunna uppskjutas, för att de sedan må komma under ny omprövning, då man må se till, om icke en besparing för statsverket skulle kunna göras. Vi ha redan kunnat konstatera, att priset t. ex. på järnrör har sjunkit med 20 %. Vi ha klart besked på, att Tyskland ligger inne med stora lager utav alla de materialer, som ingå i elektriska anläggningar; och bara skeppsfarten blir fri, exporten frigiven och tonnage kommer till, blir det ingen svårighet att få in sådana saker till väsentligen reducerade priser. Likaledes Amerika. De höga pris, som rätt nu särskilt på elektrisk materiell, äro icke betingade av verkliga merkostnader utan det är till en anseelig del rent uppjobbade överpriser.

Sedan statsutskottet fattat sitt beslut och sedan detta ärende kommit in på bordet, har, såsom vi hörde av herr statsrådet, ny undersökning verkställts, och utskottets ledamöter, i varje fall ordföranden på tredje avdelningen och någon mer, ha fått nya dokument i frågavarande ärende, där det säges ifrån, att det är fullkomligt möjligt att helt uppskjuta dessa saker ens till någon tid, och att det går för sig att vidtaga partiella anordningar ifråga om vattnet, varigenom sanitära vådor undvikas.

Med anledning av dessa nya upplysningar, som herr statsrådet

anförde, ber jag, herr talman, att denna punkt återremitteras till statsutskottet, så att detta kan taga saken under ny omprövning.

*Angående
byggnads-
arbeten m. m.
vid statens
uppfostrings-
anstalt
å Bona.
(Forts.)*

Vidare yttrades ej. Sedan herr talmannen framställt propositioner i ämnet, beslöt kammaren återförvisa punkten till utskottet för ny behandling.

Punkterna 14—19.

Lades till handlingarna.

§ 8.

Härefter förekom till behandling bevillningsutskottets betänkande, nr 9, i anledning av väckt motion angående ändring i visst hänseende av de vid förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen m. m.

*Ang. ändring
i taxeringsan-
visningarna.*

Till bevillningsutskottet hade hänvisats en i första kammaren av herr *Vasseur* väckt motion, nr 59, vari yrkats, att riksdagen måtte besluta,

dels att sista stycket av punkt 3:o i de vid förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen skulle erhålla följande lydelse, i stället för den av 1918 års lagtima riksdag beslutade:

Har näringsidkare till någon, som är ekonomiskt intresserad i hans näringsföretag eller kan öva inflytande på företagets ledning och som icke är här i riket skattskyldig för inkomst, som han på grund av sina berörda förbindelser med företaget kan hava berett sig, försålt varor till lägre pris eller av honom köpt varor till högre pris än de i allmänhet gällande eller vidtagit andra liknande åtgärder, och har i följd härav inkomsten av företaget blivit lägre, än den eljest skolat bliva, skall inkomsten av företaget beräknas till det belopp, vartill den kan antagas hava uppgått, därest sådana åtgärder icke vidtagits;

dels att till lämplig paragraf i samma förordning måtte fogas ett tillägg av följande innehåll:

Anser kommun eller municipalsamhälle, att näringsidkare inom dess område till någon i annan svensk kommun hemmahörande, som är ekonomiskt intresserad i hans näringsföretag eller kan öva inflytande på företagets ledning, försålt varor till lägre pris eller av honom köpt varor till högre pris än de i allmänhet gällande eller vidtagit andra liknande åtgärder, så att i följd därav inkomsten av företaget blivit lägre än den eljest skolat bliva, må kommunen eller municipalsamhället genom besvär till kammarrätten senast före utgången av det år, taxeringen skedde, påfordra, att skälig del av den i den andra kommunen taxerade skattskyldiges inkomst i stället må beskattas i den klagande kommunen eller municipalsamhället;

dels ock att motsvarande bestämmelser måtte införas i de vid förordningen den 28 oktober 1910 angående bevillning av fast egendom

Ang. ändring
i taxeringsan-
visningarna.

(Forts.)

samt av inkomst fogade särskilda anvisningar till ledning vid taxeringen.

I motionen yrkades tillika, att, därest riksdagen ej kunde bifalla ovanstående hemställan, riksdagen måtte besluta, att berörda, av lagtima riksdagen 1918 antagna bestämmelser måtte helt och hållet upphävas.

Utskottet hemställde, att förevarande motion icke måtte av riksdagen bifallas.

Reservationer hade likväl avgivits:

av herr *Månsson* i Hagaström; och

av herr *Örne*.

Utskottets hemställan upplästes, varefter ordet begärdes av

Herr *Månsson* i Hagaström, som yttrade: Herr talman! Den nya lag, det här är fråga om, har ju kommit till därigenom, att det upplysts, att en viss tysk senator, som ägt bruk i Västmanland, genom vissa anordningar sålde brukets tillverkningar till moderbolaget i Berlin för så billiga priser, att ingen vinst uppkom och såväl staten som kommunen därigenom undandrogos beskattning. Samtidigt lär det vara så, ehuru jag icke kan angiva något särskilt fall, att vissa andra affärsföretag, som haft sin huvudrörelse i kommuner med hög kommunalskatt, lagt om sin verksamhet, så att de fått denna rörelse förlagd i kommuner med lägre kommunalskatt. Den nya skattelagen avsåg i början endast att träffa utländskt bolag, som gjorde på detta sätt, men man ändrade i sista stund ordalydelsen och strök ordet utländskt, som fanns där i texten, och därigenom kom lagen, på sätt, som ni se av utskottets redogörelse, av reservationen och de övriga papperen ni ha i händerna, att drabba alla inländska och utländska företag. Nu lär det vara så, som framhålles från kooperativt håll, att därigenom hotas även Kooperationen och andra dylika sammanslutningar med att drabbas av denna skatteparagraf, och det skulle i vissa fall träffa så hårt, att företagen rent av beskattades ihjäl. Nu avser den väckta motionen att råda bot på detta i blindo tillkomna missförhållande och att söka avskaffa det. Med den motivering, att lagen ännu icke är prövad, ännu icke trätt i kraft, och vidare, att taxeringsmyndigheterna säkerligen komma att handha paragrafen med urskillning och förstånd och endast använda den, där uppenbara missförhållanden föreligga, har man ansett sig böra avstyrka motionen. Jag har reserverat mig blankt. Jag tänkte först att yrka bifall till motionen, men jag visste, att herr *Örne* skulle komma med en särskild reservation, och därför ville jag ha fältet öppet för att röra mig något friare i mina yrkanden, än jag skulle kunna, om jag bundit mig för motionen. Nu lär det emellertid vara så, att reservanten har i sin reservation, i slutet av sitt yrkande, infällt fyra rader, vilka gå utanför motionens ram, och det påstås från en del håll, att detta gör att man näppeligen kan yrka bifall till reservationen. Det finnes i stället här inom båda kamrarna efter vad jag hört, en tämligen utbredd önskan, att motio-

nen måtte återremitteras till utskottet, varför, herr talman, jag, som delar denna önskan, ber att få framställa yrkande därom.

Ang. ändring i taxeringsanvisningarna.

(Forts.)

Vidare anförde:

Herr Rune: Herr talman! Om herrarna läst bevillningsutskottets betänkande, så ha herrarna sett, att med den skattelag, som antogs förra året, det icke är meningen att göra någon som helst förändring i den skattskyldighet, som nu åligger de kooperativa företagen. Men meningen har varit, att man skulle se till, att icke en affärsman, en stor exportfirma eller importfirma eller ett aktiebolag, som sitter och driver sin affär t. ex. från en stor sjöstad och som äger en fabrik i landsorten eller på annat ställe inuti landet, skulle genom det sätt, varpå den bestämmer priserna, kunna förlägga all beskattningsbar inkomst antingen på det ena stället eller det andra och härigenom manipulera så, att t. ex. landskommunen icke får uppbära den skatt, vartill den är berättigad. Jag tror, att man härvid mest får tänka på det förhållandet, att man ofta lägger en fabrik vid något lämpligt vattenfall eller i en kommun med billiga tillverkningskostnader, men att det där noteras så billiga priser, att fabriken förtjänst går nätt och jämnt ihop, under det att den verkliga förtjänsten inkasseras av den firma, som bor i sjöstaden och som exporterar varorna. Men naturligtvis får kommunen, där fabriken är belägen, bekosta skolgången för barnen till de föräldrar, som äro anställda vid fabriken, och eventuellt också bekosta fattigvård och sjukvård för dem, som där ha sin anställning. För att råda bot på detta har man skridit till denna skattelag, detta stadgande, men icke av någon annan anledning.

Utskottet konstaterar också, att det icke varit någon tanke på de kooperativa företagen i detta fall, och utskottet säger också uttryckligen att motionärens farhågor med avseende på de kooperativa företagen äro förhastade. Men sedan yttrar utskottet, att om det under de kooperativa företagens förklädning skulle försökas några illojala manipulationer på detta område, då är det klart, att man får se till att lagen gäller i ett dylikt fall också. Men man uttalar här särskilt, »att taxeringsmyndigheterna i praktiken komma att framgå med all försiktighet och göra bruk av stadgandet endast vid verkliga missförhållanden». Men, mina herrar, är det någon som anser, att det icke är riktigt, att taxeringsmyndigheterna göra bruk av ett sådant stadgande vid illojala företag, när man varit vittne till sådana här manipulationer, som ägt rum på grund av illojala bevekelsegrunder eller verkliga missförhållanden? I utskottet stod herr Örne upp och höll ett långt föredrag, mycket intressant för övrigt, vari han sökte visa att beskattningsmyndigheterna i regel äro hårda emot och söka komma åt de kooperativa företagen. Det är ingen inom utskottet, som gillar detta, och utskottets motiveering är lagd så, att den i görligaste mån söker att skydda de lojala kooperativa företagen. Och jag vill för min del säga, att jag är den förste, som vill vara med om, att i detta fall skydda de kooperativa företagen, som jag anser vara synnerligen nyttiga, de må bestå av

Ang. ändring i taxeringsanvändningarna. inköpare, som äro lantmän, eller av föreningar av arbetare. De äro ytterst nyttiga, och det är naturligtvis en samhällsuppgift av stor vikt att man söker undvika onödiga mellanhänder.

(Fortb.)

Men, mina herrar, lagen om de kooperativa företagens skattskyldighet blir icke ändrad genom att man medelst denna lag vill tillse, att sådana här illojala manipulationer icke få förekomma. Nu sade den föregående ärade talaren, att han icke kunde yrka bifall till herr Örnes reservation av konstitutionella skäl. Men även om inga hinder skulle möta i den vägen, så vill jag fråga herrarna, om herrarna tycka, att det är lämpligt, att man gör så, att man inskränker detta skattestadgande endast till u'länningar och sålunda tillåter, att stora affärsmän liksom hittills kunna manipulera med sina beskattningsbara inkomster på sådant vis, att de få deklarerera dem var de vilja. Och vad korrektiv erbjuder man mot detta? Jo, om det finnes någon kommun, som anser sig illa behandlad i detta fall, då kan den före årets slut inlämna en skriftlig ansökan till kammarrätten, och så skulle kammarrätten pröva och avgöra denna fråga. Härom vill jag först säga, att jag har aldrig hört talas om att kammarrätten skulle vara första instans i beskattningsärenden. Man talar redan nu om att kammarrätten ligger på målen 3, 4, ja, ända till 5 år, och att då kammarrätten skulle bliva första instans torde redan av detta skäl vara olämpligt. Men mina herrar, vad sitter kammarrätten inne med för erfarenhet och kännedom om en sådan långt bort i den eller den kommunen liggande fabrik? Men där har man det ordnat så, att fabriken ger ingen vinst, varför kommunen får alla olägenheterna av fabriken men ingen skatt. Kommunen känner dock till förhållandena inom sin egen ort och känner dem bättre än kammarrätten. Här i Stockholm skulle då en avdelning av kammarrätten sitta och avgöra en sådan sak i första instans. Jag tycker, att man skall verkligen ha bra mycket förgånat sig på ämbetsmannabyråkratien, om man tror, att det blir lämpligare att lägga sådana ärendens behandling på detta sätt än att hänvisa dem till taxeringsmyndigheterna ute i bygderna. Nu framhåller man emellertid, att taxeringsnämnderna på bägge ställena kunna höra beskattningen. Men i sådant fall finns det ju alltid en prövningsnämnd, så att om någon anser sig ha blivit för högt beskattad på ena eller andra stället, så kan han klaga hos prövningsnämnden, i vilken sitta representanter för länet med kännedom om förhållandena ute i bygderna och som på grund av mera kännedom om saken äro mera kompetenta att döma i denna sak än kammarrätten skulle vara.

Herr talman, jag kan icke finna, att i detta fall något hot rikts mot de kooperativa företagen eller andra företag än de illojala och sådana, som försöka att åvrigbringa, som utskottet säger, »verkliga missförhållanden». Och därför, herr talman, anser jag, att utskottets betänkande och beslut — och utskottet har varit enigt så när som på två ledamöter — är fullväl grundat.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets beslut.

Herr Vennersten: Herr talman! Jag har icke deltagit i detta ärendes behandling på avdelningen, men jag vill bekänna här i kammaren, att jag, när ärendet behandlades i plenum, lutade ganska starkt åt bifall till motionärens yrkande. Jag fann det emellertid vara rätt tveklaktigt, huruvida det var klokt att nu, innan lagen ens trätt i kraft, göra någon ändring. De förhållanden, som sedermera äro berörda, särskilt av den förste ärade talaren, ha dock gjort, att jag för min del icke vill motsätta mig en återremiss. Det är alldeles påtagligt, att man lämnar rum för en mera subjektiv tolkning av bestämmelserna, om man skall lita till den i alla avseenden mindre tilltalande utväg till rättelse av eventuella oriktigheter, som utskottet här påvisat i motiveringen. Det är ju tänkbart, att utskottet skulle vid förnyat övervägande kunna finna någon utväg att tillmötesgå motionären och därmed också avhjälpa en av honom påvisad verklig olägenhet. Vid sådant förhållande vill jag för min del icke påtaga mig ansvaret att avböja en återremiss och ansluter mig därför till herr Månssons yrkande.

Ang. ändring
i lageringssan-
visningarna.

(Forts.)

Herr Röing: Herr talman, mina herrar! I likhet med den siste ärade talaren har icke heller jag deltagit i ärendets förberedande behandling på skatteavdelningen — jag tillhör, som herrarna torde ha sig bekant, tullavdelningen inom utskottet — men i motsats till herr Vennersten har jag icke hört några sakskäl framställas till förmån för en återremiss, för så vitt man icke sympatiserar med de ärade socialdemokratiska reservanterna. Gör man det, bör man naturligtvis förena sig med dem om ett återremissyrkande, ty man torde väl knappast kunna taga på sitt ansvar att ge sin röst till förmån för en av enskild riksdagsman gjord förnundering till ändring i en lagparagraf. Vill man ha den föreslagna ändringen i lagen, bör man därför återremittera ärendet så att utskottet får tillfälle höra kammarrätten och på så sätt få fram den lyckligaste formuleringen av lagparagrafen. Andra punkten i herr Örne reservation innehåller för övrigt ett yrkande som går utanför ramen för motionen. Men vad som nu blivit anfört utgör inga sakskäl mot bevillningsutskottets ståndpunkt till själva frågan, och jag tror knappast, att det finnes mer än en mening om att det var synnerligen lyckligt, att ett sådant beslut som fjolårets fattades av riksdagen, då man ville förbindra, att enskilda näringsidkare på ett illojalt sätt kunde slippa ifrån skatt genom att bokföra försäljningar till sådana priser att icke någon vinst uppkom på papperet trots att i verkligheten kanske stora förmögenheter inhöstats. Nu har man ingen som helst erfarenhet hur denna lag kommer att verka och vet följaktligen icke om fall komma att inträffa som den ärade reservanten herr Örne förutsätter.

Han har konstruerat fram fall varigenom dubbelbeskattning uppstår eller till och med, som herr Månsson antvode, fall då hela den behållning, som förefunnits vid föregående bokslut, stryker med i skatt. Sådant händer dagligen till följd av nuvarande skatteförordningar. Tro herrarna icke, att dubbelbeskattning förefinnes

Ang. ändring
i taxeringsan-
visningarna.
(Forts.)

även i den nu gällande skattelagstiftningen? Jag är glad över den socialdemokratiska reservationen, ty den visar, att även en socialdemokrat kan skarpt reagera mot en lag, som möjliggör dubbelbeskattning. När vi i fjol behandlade en skatteproposition, där viss dubbelbeskattning var ifrågasatt, hörde jag emellertid icke ett ljud från någon representant från detta partiet gentemot den dubbelbeskattningen, men då var det heller icke fråga om de kooperativa företagen. Nu står man i begrepp att utvidga denna dubbelbeskattning i vårt land, och herrarna veta, att en kommitté har arbetat på denna uppgift och att kommittén i dagarna kommer att avgiva sitt betänkande. Jag misstänker icke utan skäl, att betänkandet kommer att innehålla förslag om ytterligare utvidgning av dubbelbeskattningen i vårt land. Tror ni icke, mina herrar, för att nämna ett annat exempel, att även krigskonjunkturskatten kan verka så orättvist, att en persons hela kapital kan stryka med genom denna beskattning? Jo, för visso. Till grund för denna beskattning ligga ju förhållandena före världskriget, och ju mer vi avlägsna oss från år 1913, ju mer abnormt verkar denna beskattning. En person, som före kriget hade ringa inkomst och som nu har ett kapital på exempelvis 100.000 kronor, och genom stora affärer exempelvis på utlandet lyckats ett år uppnå en avsevärd vinst, så att krigskonjunkturskatten går upp till 100,000 kronor, får finna sig i att vad han samlat under föregående år tages av staten i skatt till följd av den stora inkomst han haft under detta enda år.

De fall, som herr Örne konstruerat upp, äro icke tagna ur verkligheten, utan äro sådana, som han anser ligga inom möjlighetens område, om man icke gör en ändring i lagen. Det är möjligt, att sådana fall kunna inträffa, men de inträffa som sagt, även nu till till följd av andra skatteförordningar. Man borde väl ändå, mina herrar, vänta att göra en ändring i en lag som beslutades i fjol, men som ännu ej trätt i kraft, tills man hunnit göra sådana erfarenheter, att en ändring visar sig behöfelig. Då nu detta icke är fallet, ber jag att få förena mig med dem, som yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Möller: Herr talman! Jag får säga, att herr Röings motivering i vissa delar är högst egendomlig. Han beklagar sig över en rad beskattningsorättvisor, och med detta vill han motivera ett bibehållande av en bestämmelse, som skulle bidraga till nya beskattningsorättvisor. Jag kan för min del icke se, att detta är en logik, som bör kunna bli bestämmande för frågan huruvida återremiss bör ske eller icke.

Den ärade försvararen av bevillningsutskottet ställde frågan ungefär på det sättet: Vill ni icke, att man skall hindra illojala manövrer i avsikt att undandraga vissa företag från beskattning? Det är icke den frågan, som föreligger, icke på något sätt. Såvitt jag kan finna — och jag har läst både motionen och reservationen — har ingen bestritt, att syftet med den lag, som antogs i fjol, är

fullt berättigat och att det bör fullföljas. Men man menar, att den lösning, som vanns i fjol, icke är tillfredsställande, ty den då antagna lagen *kan* leda till nya orättvisor, leda till bestämmelser, som kunna riva sönder de kooperativa företagen, sådana som inköpsföretag, inköpscentraler och dylika fullkomligt lojala och sunda och för vårt folk på ett särskilt sätt gagnande affärs- och näringsföretag.

Nu finnes det särskilt en sak, som jag verkligen är förvånad över. Här åberopas en lagstiftningspraxis. Det är ju klart, att det skall finnas någon konsekvens i de beslut, som fattas. Men om man erkänner, att en lag är oriktig, så kan väl den omständigheten aldrig vara ett skäl för dess bibehållande, att lagen ännu icke trätt i kraft. Nog förefaller det mig, att om något argument för att ändra en lag skulle tillmätas avgörande betydelse, så vore det väl, att lagen i fråga icke trätt i kraft, nämligen så snart man är på förhand på det klara med att den kommer att verka på ett olämpligt sätt.

Nu säger bevillningsutskottet, att man på grund av denna lagstiftningspraxis icke ansett sig behöva ingå på en saklig prövning av motionen. Mot detta resonemang tycker jag, att åtminstone andra kammaren borde ha all anledning att reagera. Det är min uppfattning, och jag styrkes i denna av bevillningsutskottets utlåtande, som ger vid handen, att utskottet självt känner sig här stå på gungande grund och att här har man fått en bestämmelse, i vilken man måste åstadkomma någon ändring för att förebygga orättvisor och olyckor. Hela utlåtandet är hållet i sådan ton, att det icke vilar någon saklig prägel över det, och när man då slutar med den uppgiften, att man helt enkelt icke vill ingå på saklig prövning, då synes det föreligga starka skäl för yrkandet om återremiss. Jag kan icke yrka bifall till herr Örne's motion, men bevillningsutskottet har motionsrätt, har initiativrätt, och nog vill det förefalla mig, som om herr Örne funnit en rimlig och lycklig utväg. Den traditionsbundna och konservativa för att icke säga reaktionära motivering, som herr Rune anförde, då han yttrade, att man icke tors göra kammarrätten till första instans, eftersom det icke hänt förut i historien, förefaller verkligen icke vara något särskilt vägande argument. Skillnaden mellan det av herr Örne föreslagna förfaringsättet och det som nu skulle tillämpas, är den att om ett ärende kommer från enskild klagande till kammarrätten, så kan det få ligga i många, många år, innan det blir avgjort och under tiden kan företaget på grund av en oriktig beskattningspolitik ruineras, under det att om en kommun vill anföra besvär under förmenande att den blivit dragen vid näsan genom illojala manövrer, kommunen åtminstone icke kan lida någon stor skada, om ärendet icke blir avgjort så snart, åtminstone icke sådan skada som ett kooperativt eller därmed jämförligt företag kan lida.

Jag tycker, att andra kammaren gjorde rätt i att återremittera detta ärende och i återremissen lägga den meningen, att bevillningsutskottet skall sakligt pröva ärendet och därefter komma fram med förslag. Kan utskottet då finna, att herr Örne's yrkande är lämpligt,

Ang. ändring
i taxeringsan-
visningarna
(Forts.)

Ang. ändring i taxeringsanvisningarna. finnes det intet hinder för riksdagen i sin helhet att besluta i överensstämmelse med detta yrkande, när frågan på nytt kommer före.

(Forts.)

Herr O l s s o n i Kullenbergstorp: Herr talman, mina herrar! Redan under den period jag förut tillhörde denna kammare fick jag klart för mig, att när det gällde beskattning av de kooperativa företagen eller en skattefråga, som kunde direkt eller indirekt beröra dessa företag, verkade det en smula så att säga irriterande i kammaren, och den känslan synes nog ännu sitta kvar. Jag vet icke, varför så skall vara fallet. Jag är och har varit kooperatör längre än de flesta, men jag tycker, att när man skall behandla en skattefråga, få vi kooperatörer taga saken lugnt som andra människor.

Den siste ärade talaren fann det så märkvärdigt, att man tyckte det vara för snart att ändra en lag, som antogs i fjol och ännu icke trätt i kraft. Jag undrar ändå, om det icke är ett tämligen starkt reellt skäl att säga så här: herrarna ha icke kunnat påvisa, att någonting inträffat på grund av det, som beslöts i fjol, men herrarna vilja ha en ändring för det, som man tror möjligen skulle kunna ske i framtiden. Det är dock betydlig skillnad mellan att kunna peka på ett reellt missförhållande, som man vill få ändrat, och att blott anföra något, som möjligen kan uppstå. Man kan icke komma ifrån, att det är en högst väsentlig skillnad.

Nu ha herrarna begärt återremiss, och den siste ärade talaren inlade i det yrkandet, att bevillningsutskottet skulle fundera ut något, som man skulle kunna sätta i stället för nuvarande bestämmelser. Jag erkänner så ytterst gärna, att bestämmelsen i fjol icke var på lyckligaste sätt formulerad eller motiverad, men den ärade talaren och jag ha själva litet skuld till det. Varför sade vi icke ifrån då? Herr Örne kan möjligen komma undan med, att han icke var medlem av riksdagen, men vi andra voro medlemmar av densamma. Varför sades icke ifrån den gången? Då tycker jag också, att det hade varit mera på sin plats, om man kommit fram med hur man ville ha bestämmelsen. Jag beklagar mycket, att man utan vidare tagit den så, att man börjat med de utländska företagen och deras dotterbolag och sedan knutit till, att så skall förfaras även med svenska företag. Man borde icke gjort på det sättet, men det är ett faktum, att så skett, och ännu har man icke kunnat påvisa någon skada, som har uppstått därigenom.

Jag gör mig dock den frågan: om man verkligen skall göra något, är herr Vasseurs motion det förlösande ordet? Jag tror det icke. Jag tror, att vad vi behöva på detta område är en verkligt effektiv lag, som klarar upp de kooperativa företagens skattskyldighet i relation till enskilda företag och aktiebolag. Detta är icke en fråga för i går. I Danmark har den varit uppe långa tider. Nu ser jag, att man där beslutat att på allvar söka lösa den. Jag kunde förstått det här framställda yrkandet, om man däri inlagt den betydelsen, att vi skola taga upp frågan i hela dess vidd, vad det gäller beskattningen av Kooperationen i vårt land, men det är för utskottet alldeles omöjligt att kunna klara upp den saken i en hast.

Det är en så liten obetydlighet, som det här gäller, att den verkar sannolikt intet alls, helst när man tar i betraktande den motivering, som beledsagar utskottets utlåtande. Jag tvivlar då på, att man verkligen kan säga, att kooperationen löper någon fara i beskattningshänseende. Men ville herrarna verkligen taga frågan djupt, taga den allvarligt, så skulle jag, i vad på mig ankommer, draga mitt strå till stacken. Då skulle jag vilja, att man ägnade grundligt arbete åt att lösa frågan i dess helhet. Men med det förslag, som nu föreligger, blir det icke någon lösning. Detta förslag verkar just rätt och slätt ingenting beträffande de kooperativa företagen, men det är ju alldeles klart, att vi förr eller senare på allvar få komma in på den bogen att lösa frågan om kooperationens skattskyldighet. Jag beklagar, om icke tillräckliga förarbeten bli gjorda, innan vi få det nya kommunalskatteförslaget. Det, som redan utträttats av de sakkunniga, är av beskaffenhet, att ing n lär tro, att det kan läggas till grund. Det är gjort vid skrivbordet och duger icke i praktiken. Jag vet icke, om något allvarligt blivit gjort för att gå frågan in på livet, men även vi kooperatörer ha moralisk skyldighet att nedlägga arbete på lösningen av denna fråga. Vilja herrarna vara med om det, då skall jag ställa mig på annat sätt än jag gjort i bevillningsutskottet gent emot denna motion.

Det är dels därför att man icke kan peka på något reellt missförhållande, som uppstått genom den b stämmelse, vilken antogs i fjol, och dels därför att förslaget icke innebär någon lösning av frågan om de kooperativa företagens beskattning, vare sig man tar den nya formuleringen eller icke, som jag ej kunnat gå med på motionen, och därför ber jag, herr talman, att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr R u n e: Talaren på Stockholmsbanken ville göra gällande, att utskottet icke ingått i någon saklig prövning av motionen, men jag ber få påpeka, att det i betänkandet heter, att »utskottet icke i vidare mån, än ovan skett, ingått i någon saklig prövning av motionen.» Detta innebär, att utskottet dock konstaterat, att den fara i beskattningsavseende, som motionären påstått förefinnas, icke existerar, och utskottet har anfört goda grunder, varför icke så är fallet. Därför är det ej heller lämpligt att försöka få en lösning på den väg, som motionären anvisat.

Samme talare sade också, med anledning av en föregående talares yttrande, att den omständigheten, att det finns beskattningsorättvisor i andra avseenden, icke utgjorde något skäl att öka dessa genom att nu lägga ytterligare en orättvisa till. Det tycker jag är att ställa saken på huvudet. Jag har sökt visa, att meningen med det stadgande, som antogs i fjol, är att befordra rättvisa mellan olika kommuner i beskattningsavseende. Då kan man icke säga, att meningen är att åvägabringa ännu en orättvisa. Det är faktiskt, att det förefinnes många orättvisor de olika kommunerna emellan på denna punkt, och ifrågavarande stadgande ger möjlighet att korrigerade dessa och därigenom skapa rättvisa. Jag kan under sådana förhållanden

Ang. ändring
i taxerings-
vissningarna.

(Forts.)

Ang. ändring i tazeringsanvisningarna. icke begripa, hur man kan säga, att utskottet vill lägga en ny orättvisa till dem, som existera.

(Forts.)

Vidare har den talaren sökt påvisa, hur bra det skulle vara att lägga de beskattningsärenden, som här äro ifråga, under kammarrätten, och han sade, att jag var reaktionär och byråkratisk, därför att jag icke ville vara med härom. Jag har sagt, att man genom att klaga hos kammarrätten icke vinner rättelse förrän flera år efteråt, och jag vädjar till herrarna, om det är byråkratism, när jag icke vill hänskjuta dessa ärenden till kammarrätten, därför att den icke sitter inne med erfarenhet och kunskap om förhållandena i respektive kommuner. Kammarrätten kan under sådana förhållanden icke träffa sitt avgörande annat än på ett opraktiskt och byråkratiskt sätt. Vidare har jag sagt, att det icke är lämpligt att hänvisa nu ifrågavarande beskattningsärenden till kammarrätten, därför att den är så överhopad med arbete. Är det meningen, att dessa ärenden skola ha förtursrätt framför andra? Då skulle kammarrättens arbete bli förryckt. Få de icke förtursrätt, dröjer det kanske flera år, innan överklagade orättvisor bli reglerade. Är det byråkratism, då jag vill, att frågorna först skola handläggas av de kommunala myndigheterna och sedan av provningsnämnden? Är det byråkratism att vilja, att dessa nämnders ledamöter som av egen erfarenhet veta någonting i saken, skola få tillfälle att först behandla saken och icke kammarrätten, där den sitter inom fyra väggar och endast har att gå efter papperen? Jag står för den byråkratismen, det får jag säga.

Då jag begärde ordet, var det egentligen för att tala om det yrkande på återremiss, som framställdes. I mitt första anförande sökte jag med sakliga skäl påvisa för herrarna, att det steg, som togs i föl, leder till rättvis beskattning, och att det icke kommer att medföra ökad risk för de kooperativa företagen i beskattningsavseende. Men jag förbigick frågan om återremiss. Vad skulle en återremiss tjäna till? Ja, man tror väl, att vi på skatteavdelningen och i utskottet icke mycket tänkt på den sak, som framförts i motionen. Flera talare ha sagt, att om vi i föl haft vår uppmärksamhet riktad på vad motionären anför, skulle vi skrivit bestämmelserna på annat sätt. Men vi ha tänkt på saken ganska mycket både i avdelningen och i utskottet. Just den ärade lantman, som nyss före mig hade ordet, väckte frågan på tal, och vi ha genomdiskuterat den och vänt den hit och dit för att se, om man hade anledning att göra någonting och om något kunde göras. Vi ha inom avdelningen och utskottet kommit till den uppfattningen, att det icke finns någon grund för de farhågor, som motionären uttalat. Vi ha kommit till den slutsatsen, att stadgandet, sådant det är avfattat, bidrar till att skipa rättvisa i beskattningsavseende. Till detta resultat ha vi kommit med 18 röster mot 2. Då frågar jag herrarna, om Ni tro, att det skall tjäna till något att återremittera ärendet till avdelningen eller utskottet. Vi ha hört mycket mera befogade invändningar emot utskottets ståndpunkt än som presterats i kammaren, ty de invändningar, som här framförts, äro icke värda någonting — det är icke annat än ogrundade farhågor. Vi ha i avdelningen och utskottet grundligt diskuterat frågan och

funnit, att ingenting är att göra åt saken, och därför tjänar det icke till någonting att återremittera ärendet, utan kammaren kan lugnt följa utskottets hemställan och avslå motionen.

*Ang. ändring
i taxeringsan-
visningarna.*

(Forts.)

Herr Nilsson i Kristianstad: Herr talman, mina herrar! Herr Möller kan vara övertygad, att om det funnits skäl för de farhågor, som reservanten och herr Möller givit uttryck åt skulle icke socialdemokraterna inom utskottet satt sig emot en ändring av lagen i föreliggande fall. Emellertid även om icke den synpunkten kan vara avgörande att lagen ej trätt i tillämpning så förefinnes det ett annat stycke i motiveringen som säger att »försåvitt frågan berör den kommunala beskattningen, lär den också bliva föremål för undersökning i samband med den förestående allmänna reformen på detta område». Då sålunda denna sak nästa år måste bli föremål för behandling i sammanhang med övriga kommunala skattefrågor, bör man vidtaga ändring av en lag, som ännu icke trätt i tillämpning.

För övrigt tror jag, att herr Möller och även övriga som äro betänksamma ha någon garanti däri, att det med den nya ordning, som träder i kraft den 1 mars, då den allmänna och lka rösträtten infördes i vårt land även i kommunalt avseende, nödvändigtvis följer, att man icke behöver räkna med, att taxeringsnämnderna skola bli lika sammansatta i framtiden, som de hittills varit. Det torde då finnas möjlighet att förhindra att här ifrågavarande bestämmelser användas för att skada den kooperativa verksamheten. Jag tror därför, att man i denna fråga ser alltför mörkt på förhållandena. Åtminstone har jag vid behandlingen av denna sak inom avdelningen icke hyst den fruktan, som här kommit till synes. Däremot tror jag, att om frågan komme till realbehandling inom riksdagen, såsom denna för närvarande är sammansatt, skulle striden för och mot kooperationen komma att utkämpas på ett sådant sätt, som snarare vore till skada för den kooperativa rörelsen.

Ur dessa synpunkter kan jag icke se, att det är något att vinna på en återremiss. Och de motiv, som anförts för att man icke nu skall vidtaga någon ändring i lagen, äro så starka, att vi icke böra återförvisa ärendet till utskottet.

Till sist vill jag emot utskottets ärade vice ordförande inlägga en gensaga för hans sätt att sammanblanda förhållandena. Han passade på tillfället att rikta en insinuation mot socialdemokraterna för deras ställning till bolagsbeskattningen i fjol. Likaledes behagade han inblanda krigskonjunkturskatten i diskussionen. Jag tror att det vore önskligt att en så pass tränad riksdagstalare lärde sig förstå att hålla sig till den sak, som det gäller. I varje fall är det olämpligt att indraga de frågor, han berörde i debatten om detta lilla beskattningsärende.

Herr Röing: Den siste ärade talaren reagerade mot en del av mitt förra anförande. Jag kan icke förstå, att vad jag sade ej hör till den föreliggande frågan, när den ärade reservanten, herr Örne, framhåller såsom möjligt, att en sådan orättvisa, som jag an-

Ang. ändring i tazeringsansiningsarna. drog, kan uppstå. Det må då vara mig tillåtet att i det sammanhanget belysa frågan om dubbelbeskattningen och hur denna fråga tidigare blivit behandlad här i riksdagen.

(Forts.)

Herr Möller: Jag ber att få fästa uppmärksamheten på, att då jag betecknade herr Runes uppfattning som byråkratisk, var det därför att han motsatte sig, att kammarrätten skulle bli första instans, emedan ett sådant förfarande aldrig förekommit i detta land. Det var det resonemanget, som enligt min mening verkligen var en smula reaktionärt. Jag erkänner icke detta, att en institution ej förut haft en viss befogenhet, såsom argument för, att man icke senare skall kunna ge den en sådan befogenhet.

Det är en annan sak, som i detta sammanhang bör påpekas. De beskattningsärenden, som här äro ifråga, kunna under alla omständigheter komma till kammarrätten. Det är dem, som blivit felaktigt beskattade, obetaget att klaga först hos prövningsnämnden och slutligen i kammarrätten. Då kommer denna samling ämbetsmän, som sitta inom fyra väggar och ingenting förstå, att ändå fälla det avgörande ordet i saken. Jag tror, att den ärade talaren skulle ha något sparat sin kritik av kammarrätten, ty man kan icke hjälpa, att detta är högsta instans i skattefrågor. Och skillnaden i kammarrättens bedömande av dessa frågor, om den är första eller sista instans, kan icke bli stor. Om en kommun vill gå till kammarrätten för att klämma åt en person, som eventuellt söker genom illojala manövrer undandraga sig beskattning, kan kommunen anförä allt vad den vill anförä, precis som om den själv beslutat i saken, men jag tror, att den utväg, herr Örne anvisat, är bättre, och det finns möjlighet att få den accepterad om utskottet vill taga upp hans förslag. Det kan emellertid icke ske nu på grund av en enskild reservation.

Utskottet har icke ingått på saklig prövning av motionen, och huvudargumentet har därvid varit, att hela förslaget strider emot vedertagen lagstiftningspraxis. Jag kan icke godkänna detta som argument, och jag kan ej heller godkänna det skäl, som anfördes av herr Olsson i Kullenbergsterp, att vi icke kunnat påvisa någon skada eller olägenhet av den lag, som antogs i fjol. Tacka för det, när icke lagen varit tillämpad. Vi vilja helst undvika, att det blir någon skada av lagen, och därför yrka vi återremiss.

Jag kan försöka herr Nilsson i Kristianstad, att jag icke ett ögonblick betvivlat, att våra socialdemokratiska ledamöter i bevillningsutskottet handlat i bästa och redligaste avsikt, och att de trots att lagen icke medförde någon fara för kooperationen. Men jag kan icke se så optimistiskt på saken. Det är naturligt, att om det i en skattetynd kommun finnes ett härligt och gott företag — och kooperationen kan utvecklas så, att den till stor del behärskar detaljhandeln i ganska stora samhällen, vilket kan medföra, att övriga skatteobjekt siunka i värde — så ligger den frestelsen nära till hands för kommunen att försöka finna någon utväg till högre beskattning, än som rimligen borde förekomma. Jag tror för min del,

att man icke skall underskatta den synpunkten, och i varje fall synes bevillningsutskottet ha skyldighet att — vilket det säger sig icke ha gjort — ingå i verklig realprövning, huruvida denna fara existerar och hur den i så fall skall effektivt förebyggas.

*Ang. ändring
i taxeringsan-
visningarna.
(Forts.)*

Jag vidhåller därför mitt återremissyrkande.

Herr R u n e: Herr talman, mina herrar! Det är ju fullkomligt riktigt, när den siste talaren här talar om att, då man tagit en lag ett år och finner, att det är anledning att befara, att lagen kan komma att göra skada, så bör det icke vara något hinder att ändra en sådan lag, om det, som sagt, befinnes, att den kan verka på ett skadligt sätt. Det tycker jag också är praktiskt och riktigt, att det finnes möjlighet att ändra en felaktig och skadlig lag, även innan den hunnit vinna laga kraft och börjat tillämpas. Men om man nu finner, att lagen är till nytta och att den är behöfelig — och jag har konstaterat, att denna lag behöves och blir till gagn — under sådana förhållanden bör man väl icke ge sig på att ändra den.

Nu talades det fortfarande av samme talare, om att jag skulle ha sagt, att det icke vore lämpligt att kammarrätten vore första instansen i ett sådant beskattningsmål som ifrågavarande, därför att det icke förekommit förut, att kammarrätten utgjort första instans, och att jag icke velat vara med härom, skulle tyda på en fasligt obehörig konservatism. Jag ber att få säga, att huvudskälet — jag har sagt det en gång, kanske två gånger förut — varför jag i detta fall icke ansett det lämpligt, att kammarrätten skall vara första instans, är icke det, att det icke skett förr, utan det, att det över huvud är olämpligt. Och jag får verkligen säga, att jag finner det vara bra märkvärdigt att höra, när den talaren vill göra gällande, att det i varje fall går lika bra, ty kammarrätten är överinstans i beskattningsmål och skall alltid i sista hand avgöra sådana mål. Ja, men bäste herr Möller, är det icke någon skillnad, om först den kommunala institutionen i orten, som sitter inne med kännedomen om förhållandena, taxeringsnämnden fattar sitt beslut och därefter prövningsnämnden, som utgör en delegation för hela länet, fattar beslut i saken och målet sedan efter en del skrivelser kommer till kammarrätten? Jag tycker, att en var bör begripa, att kammarrätten väl har bättre ledning för sitt beslut under sådana förutsättningar, än om man direkt går till kammarrätten, som icke har någon egen kännedom om förhållandena, och ber, att den skall avgöra saken. Det är väl ändå en stor skillnad härvidlag, och det tycker jag, vem som helst skall kunna begripa.

Herr talman, jag vidhåller mitt yrkande om bifall till utskottets förslag.

Herr M å n s s o n i Backa: Det förefaller mig märkvärdigt, att man från utskottshåll å ena sidan erkänner, att man här gått fram efter något svaga riktlinjer, men å andra sidan söker göra allt vad göras kan för att icke få en återförvisning. Jag tror, att saken i sig

Ang. ändring i taxeringsanvisningarna. själv verkligen är något sjuk, så att säga, och på den grund får jag verkligen för min ringa del instämma med dem, som yrkat återremiss.

(Forts.)

Sedan överläggningen härmed förklarats avslutad, gav herr talmannen propositioner dels på bifall till utskottets hemställan, dels ock på bifall till yrkandet om ärendets återförvisande till utskottet för ny behandling; och fann herr talmannen den senare propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då votering emellertid begärdes, blev nu uppsatt, justerad och anslagen en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren till bevillningsutskottet för ny behandling återförvisar utskottets förevarande betänkande nr 9, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets hemställan i berörda betänkande.

Voteringen utvisade 116 ja mot 72 nej, vadan kammaren beslutit att återförvisa ärendet till utskottet för ny behandling.

§ 9.

Ang. ersättning till G. H. Lindstén för mistad verksamhet på grund av tobaksmonopolets införande.

Vidare förelåg till avgörande bevillningsutskottets betänkande, nr 10, i anledning av väckt motion om utbetalande till Gustav Herman Lindstén av visst belopp såsom ersättning för mistad verksamhet inom tobaksbranschen på grund av tobaksmonopolets införande.

I en inom andra kammaren väckt, till bevillningsutskottet hänvisad motion, nr 30, hade herr *Welin* hemställt, att riksdagen ville besluta att tillerkänna och genom statskontoret till Gustav Herman Lindstén i Stockholm låta utbetala det resterande å honom tillkommande ersättning för mistad verksamhet inom tobaksbranschen på grund av monolets införande i riket, vilken rest utgjorde kronor 7,921:44, om utbetalningen ägde rum i april 1919.

Utskottet hemställde, att förevarande motion icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Sedan utskottets hemställan blivit uppläst, yttrade

Herr *Welin*: Herr talman, mina herrar! Sedan statsmonopol å tobakstillverkningen blivit införd i riket, framlade Kungl. Maj:t för 1916 års riksdag förslag till förordning om ersättning till tobaksgrossister och hos dem anställda personer — det var den sedermera s. k. grossistförordningen. I denna grossistförordning förekom-

mo bestämmelser om ersättning dels åt tobaksgrossister, som utövat sin verksamhet under de fyra åren närmast före den föreslagna förordningens ikraftträdande, och dels åt vissa inom tobaksnäringen anställda — bland dem handelsresande — vilkas inkomst av arbete under de fyra åren 1912—1915 uteslutande eller till väsentlig del härflutit av deras anställning inom ifrågavarande näringsgren.

Emellertid fanns det personer, som icke kunde passas in under dessa bestämmelser, nämligen sådana, som under en del av den period, som det var fråga om, hade varit handelsresande och under en annan del varit grossister. Till förmån för dessa personer väckte jag en motion, som avsåg att bereda dem den ersättning, som kunde tillkomma dem, men som de ej kunde erhålla genom det förslag, som Kungl. Maj:t framlagt. Motionen mottogs mycket välvilligt av bevillningsutskottet, som erkände, att det fanns stort berättigande för framställningen. Utskottet förklarade bl. a., att »vad herr Welin i förberörda motion anført har av utskottet ansetts vara förtjänt av beaktande», och utskottet fann motionen vara förtjänt av så stort beaktande, att det t. o. m., som det sade, ville gå ett steg längre och i sådant syfte. Så framlade utskottet förslag till författning i frågan, och riksdagen godkände dels motionärens framställning och dels det av utskottet framlagda författningsförslaget.

Vid avfattningen av detta förslag måste man emellertid ha gjort sig skyldig till något förbiseende, ty hur det nu kom att bli gestaltat, så blev följden den, att just de personer, som jag hade avsett med min motion, och för vilka utskottet också ömmat, och vilkas rätt utskottet ansåg obestriddig, blevo ställda helt utanför. En av de personer, som motionen 1916 åsyftade, och som jag också namngav i densamma, nämligen herr Gustav Herman Lindstén i Stockholm, hörde till dessa, som sålunda blevo ställda utanför. Till förmån för och på framställning av honom — han har nämligen varit den enda, som mig vederligt gjort ett direkt yrkande på att med anledning av det fattade beslutet få ut sin rätt — har jag nu vid årets riksdag framlagt en motion, i vilken jag yrkat, att, då herr Lindstén på grund av lagens formulering icke kunnat passas in i den författning, som beslöts 1916, riksdagen skulle vilja ge honom den ersättning, som han var berättigad till enligt samma författnings anda om också icke enligt dess slutliga ordalydelse.

Herr Lindstén möttes, när han ville ha ut sin ersättning, av det svaret, att författningen icke passade in på honom, men att han i stället skulle få ersättning från det belopp av 650,000 kr., som hade anvisats av riksdagen till understöd i sådana fall, då det icke fanns någon särskild rättsgrund att åberopa, men då ömmande omständigheter föreläge. Som detta var ett mycket begränsat belopp och icke kunde räcka till för alla, som gjorde anspråk på ersättning, så fick han endast 4,000 kr. Han hade emellertid enligt kalkyler, som upprättats i full överensstämmelse med de av riksdagen antagna och av kommissionen för utbetalande av ersättning tillämpade grunderna, rätt att utfå ett belopp av kronor 11,921:44. Drager man härifrån de 4,000 kronor, som han erhållit, så skulle det återstå ett belopp av kronor

Ang. ersättning till G. H. Lindstén för mistad verksamhet på grund av tobaksmonopolets införande.
(Forts.)

Ang. ersätt-
ning till G. H.
Lindstén för
mistad verk-
samhet
på grund av
tobaks-
monopolets
införande.

(Forts.)

7,921:44, och det är detta belopp, som jag nu anhållit, att riksdagen ville bevilja herr Lindstén.

Bevillningsutskottet har emellertid gått på avslag och förebragt en rätt så utförlig motivering. Dock får jag säga, att det i denna motivering brister åtskilligt i fråga om saklig grundlighet. Jag nödgas därför taga upp några punkter till skärskådande.

Nederst på sid. 2 säger utskottet: »Beträffande grossisterna är i sådant hänseende tidpunkten, då grossistförordningen trädde i kraft, avgörande.» Ja, nu har man gjort den invändningen beträffande herr Lindsténs rätt, att han icke utövade grossistverksamhet till den tidpunkt, som förordningen föreskrivit. Denna kom nämligen att föreskriva att vederbörande skulle utövat grossistverksamhet intill den tidpunkt, då förordningen trädde i kraft, det vill med andra ord säga den 1 juli 1916.

Vid monopolets införande fanns det en hel del grossister, somliga s. k. större, andra s. k. mindre. De större grossisterna fingo fortsätta med försäljningen för monopolbolaget, och de fingo då den rabatt, som detsamma ansåg skälig. De mindre grossisterna däremot blevo på sätt och vis fräntagna sin försäljningsrätt, d. v. s. det förelades dem sådana villkor, att de icke kunde fortsätta med sin grossistverksamhet. Om de t. ex. samtidigt bedrevo grossistverksamhet och minuthandel, så fingo de överge grossistverksamheten och uteslutande ägna sig åt minuthandeln. På likartat sätt gick man tillväga med andra mindre grossister, och en person, som då drabbades av den domen, var just herr Lindstén. Det ansågs, att hans grossistverksamhet icke var så stor, att han borde få fortsätta, och han fick icke heller den rabatt, som var nödvändig, för att han skulle kunna fortsätta sin verksamhet. Han utövade denna till dess han berövades densamma vid monopolbolagets ikraftträdande den 1 juni 1915, sålunda något mer än ett år före den tid, som förordningen föreskriver för att få rätt till den av riksdagen bestämda ersättningen, d. v. s. den 1 juli 1916. Men nu förhöll det sig ju så med herr Lindstén, såsom jag haft tillfälle anföra, att han hade måst upphöra med sin verksamhet samtidigt med att monopolbolaget övertog rörelsen. Det var således alldeles omöjligt för honom att fortsätta sin grossistverksamhet till den dag förordningen föreskriver. Denna möjlighet hade berövats honom, och just därför har frågan kommit i det läge, vari den nu befinner sig. Jag har nödgats anlita riksdagens direkta hjälp, då han icke kunde få sin rätt genom monopolbolaget. När det sålunda står i utskottsbetänkandet: »beträffande grossisterna är i sådant hänseende tidpunkten, då grossistförordningen trädde i kraft, avgörande», så gäller detta endast för de stora grossisterna men alldeles icke för dessa mindre grossister, som monopolbolaget berövat rätten att fortsätta till den dagen. Vad skulle då dessa göra, när de icke fingo lov att fortsätta till den dag, författningen föreskriver? Författningen föreskriver, som sagt, att de skulle få rätt till ersättning, om de utövade sin grossistverksamhet till den 1 juli 1916, men den 1 juni 1915 tvingas de att upphöra med sin verksamhet. Det uttryck, som bevillnings-

utskottet här använder, är sålunda endast delvis riktigt. Det kan tillämpas på vissa av grossisterna men icke på alla.

I samband härmed vill jag peka på det yttrande, som står längre ned på sid. 3 i betänkandet: »Hade tobaksgrossist upphört med sin verksamhet, medan ännu från monopolbolagets sida möjlighet beretts honom att fortsätta densamma, finge man utgå ifrån, att för rörelsens nedläggande förelagat andra skäl, vilka icke voro av beskaffenhet att föranleda ersättningsrätt.» Nu förhöll det sig emellertid så i fråga om herr Lindstén, att han icke frivilligt avstod från sin rätt att utöva grossistverksamhet. Det var inga andra levnadsuppgifter, som lågo för honom, utan han måste upphöra med sin grossistverksamhet helt enkelt därför att han icke fick den grossistrabatt, som var nödvändig för honom för att kunna fortsätta sin rörelse.

Längre ned på sid. 3 med fortsättning på sid. 4 säger utskottet, att den tidpunkt, intill vilken verksamhet skulle utövats av dem, som avsågos i min motion, för att de skulle få ersättning som grossister, sattes lika med den, som innehölls i huvudstadgandet beträffande grossisterna. Ja, det är just den tidpunkten, som, såsom jag redan antytt, blev felaktigt eller åtminstone delvis felaktigt angiven, därför att den icke tog hänsyn till de båda kategorier, som monopolbolaget hade uppdelat grossisterna i.

Längre ned på samma sida 4 står, att motionären, vars framställning var dagtecknad den 10 maj 1916, uppgav, att Lindstén då fortfarande utövade sin grossistverksamhet, och att följaktligen någon felaktig avfattning av ifrågakvarande enligt 1916 års riksdags beslut tillkomna bestämmelse icke kunde anses föreligga. Jo, den var felaktig, så till vida som herr Lindstén, vilken så till vida fortsatte sin grossistverksamhet som han var sysselsatt med dess avveckling, icke kunde passas in i författningen. Det förefaller mig, som om bevillningsutskottet, när det avvaktade sitt förslag, borde ha tagit hänsyn till de olika kategorier, som förelågo. Icke heller är det, såsom utskottet framhåller längre ned på samma sida, en »rubbning av en av de beträffande ersättning åt grossister fastställda grunderna», utan tvärtom ett fullföljande av de grunder, som redan hava tillämpats vid tilldelandet av understöd åt tobaksgrossister.

Utskottet omnämner, att Kungl. Maj:t den 14 nästlidne januari förehaft till prövning samtliga ansökningar rörande ersättning, som inkommit direkt till Kungl. Maj:t, och att alla av olika skäl blivit avslagna. Men strax därefter säger utskottet något högst märkvärdigt: »Bevillningsutskottet — — — — finner emellertid angeläget, att samtliga de anspråk på ersättning eller understöd i anledning av tobaksmonopolets införande, vilka kunna göras gällande, bliva behandlade efter enhetliga grunder.» Jag kan icke se, att de blivit behandlade på annat sätt, än att Kungl. Maj:t summariskt avslagit dem allesamman, och någon detaljgranskning synes Kungl. Maj:t aldrig ingått på. Nu vill bevillningsutskottet, att en sådan detaljgranskning skall försiggå. Men var? Utskottet

Ang. ersättning till G. H. Lindstén för mistad verksamhet på grund av tobaksmonopolets införande.

(Forts.)

Ang. ersättning till G. H. Lindstén för mistad verksamhet på grund av tobaksmonopolets införande.
(Forts.)

har åtminstone icke velat ingå å denna detaljbehandling. Vem skulle för övrigt göra det, när Kungl. Maj:t avslagit?

Och så det bästa till sist. Utskottet säger, att utskottet icke har underkastat motionärens omförmälda förslag närmare undersökning. Ja, det är alldeles för tydligt, att utskottet icke gjort detta. Det hade dock varit mycket naturligt för utskottet att begära upplysningar av de sakkunniga, som varit tillkallade för att ge råd i fråga om avvecklingen av dessa affärer. Jag kan nämna sådana män som justitierådet Borgström och kanslisekreteraren Hennings, vilka äro speciella fackmän på detta område. I fall någon sådan person blivit tillfrågad, hade han alldeles bestämt sagt, att herr Lindsténs rätt är fullkomligt klar. Dessa herrar ha åtminstone privat sagt så till personer, som rådgjort med dem i denna sak, och de ha fällt en mycket sträng dom över den lagtext, som förslogs av bevillningsutskottet år 1916. Jag anser det sålunda vara ett uppenbart fel av utskottet att icke ha gjort någon närmare undersökning om det berättigade i denna sak.

Herr talman, jag har dels motionerat och dels i dag talat för herr Lindstén. Men, herr talman, det är icke bara herr Lindsténs sak det gäller, utan det gäller en rättssak. Det gäller, huruvida det är formalismen som skall råda, huruvida bokstaven i den lag, som en gång blivit avfattad på ett mindre lämpligt sätt, ovillkorligen skall följas, eller om rätten skall följas. Och det gäller även en annan sak. Det gäller, huruvida riksdagen vill hålla fast vid vad den en gång beslutat i fråga om rättvis ersättning åt en person, som blivit lidande genom statens eget ingripande.

Herr talman, jag ber att få yrka bifall till min motion.

Herr Röing: Herr talman! Jag skall icke använda många minuter för att bemöta den siste talarens långa anförande. Denna fråga har nämligen vid flera föregående tillfällen behandlats här i kammarerna, och det torde vara alldeles onödigt att återigen upprepa de skäl, som tala för och emot motionen. Men den ärade motionären begär ett fel, när han utgår från den uppfattningen, att det skulle vara beroende på ett förbiseende från riksdagens sida, när riksdagen beslöt, att endast sådana grossister skulle få ersättning, vilka utövade sin verksamhet, när grossistförordningen trädde i kraft, och att det hade varit riksdagens avsikt, att sådana grossister, som fortsatte sin verksamhet endast till monolets införande, skulle och borde få ersättning. Detta är så långt ifrån fallet, att denna fråga tvärtom har avgjorts först efter en ingående prövning, och det beslöts då, att en grossist, endast skulle få ersättning, i den händelse han utövade sin verksamhet som grossist, när grossistföreningen trädde i kraft. Det angavs också i motiveringen starka skäl, varför grossisterna sattes i en helt annan ställning än handelsresande och andra personer, som voro anställda inom branschen.

Nu framhåller herr Welin, att hans motion är föranledd därav, att monopolbolaget icke ville ge denne herr Lindstén grossistrabatt. Han kunde därför icke längre, säger herr Welin, fortsätta med sin

grossistverksamhet. Men i en föregående motion har herr Welin framhållit, att herr Lindstén dock, efter det monopolet trätt i kraft, fortsatt med sin grossistverksamhet. Detta påstående står ju fullständigt i strid med vad han nu framhållit. Men det må vara huru som helst härmed, mina herrar, kan man verkligen kalla en person för grossist, som utövat en sådan verksamhet som herr Lindstén? Vi ha visserligen inom utskottet icke ingått i någon detaljundersökning i detta fall, och därför har utskottet yttrat sig på det sätt, utskottet gjort, men å andra sidan skall icke herr Welin eller någon annan tro, att utskottet icke ägnat denna motion så mycken uppmärksamhet, att vi ej försökt något taga reda på förhållandena. Herr Welin misstar sig fullständigt, när han tror, att utskottet icke stått i kontakt med de personer, han nämnde, nämligen Centralkommissionens ordförande, justierådet Borgström, och dess sekreterare, kanslirådet Hennings. Vi ha haft överläggningar med dem båda två angående denna motion. Enligt de upplysningar, som jag erhållit och jag tror, de äro riktiga, så har herr Lindstén, som förut varit handelsresande, under ett par år utövat en verksamhet, som bestått däri, att han, huvudsakligast till privatpersoner, sålt cigarrer till ett belopp av 13 å 14,000 kr pr år. Kan man verkligen kalla en sådan verksamhet för grossistverksamhet? Jag tror det knappast, och det är väl huvudsakligast av det skälet, som monopolbolaget icke ansåg honom som grossist.

Men det må vara även härmed huru som helst. Herrarna förstå väl, att det icke går an, att sedan riksdagen en gång fattat beslut om införande av statsmonopol för tobakstillverkningen inom landet, man icke flera år därefter bör försöka att genom motioner och på annat sätt rulla upp ersättningsfrågan i sin helhet. Om man i något enstaka fall skulle gå en motionär till mötes, så kräves det en noggrann undersökning av frågan, och att man har en klar överblick över konsekvenserna av det beslut, man fattar. Det torde icke vara möjligt vare sig för bevillningsutskottet eller för riksdagen att på egen hand kunna utföra en sådan prövning och undersökning vilken endast Kungl. Maj:t torde kunna göra. Som herrarna hava funnit av bevillningsutskottets utlåtande, har utskottet också fullständigt enhälligt uttalat sig på ett sätt, som jag trodde den ärade motionären borde vara synnerligen nöjd och belåten med när utskottet till sist i slutet av sidan 5 framhållit, att där särskilt behjärtansvärda omständigheter i enstaka fall föreligga, så är det icke mer än riktigt av uppenbara billighetsskal, att vissa personer nu erhålla ersättning.

Jag tror och jag ger den ärade motionären fullt rätt i, att här kanhända föreligga synnerligen ömmande omständigheter och billighetskrav, som borde medge, att herr Lindstén komme i åtnjutande av viss ersättning. Kommer herr Lindstén in till finansdepartementet med en fullständig utredning i frågan och om han kan framhålla sådana behjärtansvärda synpunkter, som här i utskottets motivering framhållits, ja, då tror jag också, att det finns anledning hoppas, att en proposition i ämnet kommer in till riksdagen, men oklokt skulle det i sanning vara, om riksdagen nu på en enskild motionärs framställning bifölle dennes yrkande, vilket möj-

Ang. ersättning till G. H. Lindstén för mistad verksamhet på grund av tobaksmonopolets införande.
(Forts.)

Ang. ersätt-
ning till G. H.
Lindstén för
mistad verk-
samhet
på grund av
tobaks-
monopolets
införande.

(Forts.)

ligen skulle medföra, att ersättningsfrågan i sin helhet skulle rullas upp, något som jag tror vi litet var borde vara överens om är allt annat än önskvärt.

På grund av dessa skäl, tillåter jag mig, herr talman, yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr Lithander: Herr talman, mina herrar! Bevillningsutskottets ärade vice ordförande framhöll, att om den ifrågavarande personen hade fortsatt med sin verksamhet, så hade han icke blivit »avkopplad», såsom nu blivit fallet. Vidare frågade han, huruvida man verkligen kan kalla en person partihandlare, som säljer för endast 13—14,000 kronor om året. — Jag ber då att få fästa kammarens uppmärksamhet därpå, att inköpsmöjligheterna voro för denne person beskurna och hurusom hans här nämnda verksamhet inföll under en avveckling av hans förutvarande. Han hade inte kunnat komma i den grupp, som enligt förordningen var ersättningsberättigad.

Jag skall emellertid nu icke gå in på den frågan. Den har utförligt belysts av herr Welin. Jag kan dock icke underlåta att påpeka ett förhållande. Det är nämligen så, att när dessa ersättningsökande vända sig till finansministern för att få sina bekymmer avhjälpta, så svaras det, att Kungl. Maj:t kan möjligen behandla enskilda fall men kan icke taga dessa fall i klump. Bevillningsutskottet vill här göra gällande, att man bör taga allt i klump och ej enskilda fall. Jag frågar då: hur skola dessa personer kunna finna en framkombar väg, ett sätt att få sina bekymmer avlyftade?

Bevillningsutskottets vice ordförande sade, att man icke får rulla upp hela denna fråga genom motionen. Men det är ju icke här meningen att rulla upp hela frågan, utan, så vitt jag kan finna, har man här följt just den väg, som angavs, när tobaksmonopolfrågan avgjordes. Då sades det nämligen, att man då icke på förhand kunde ha reda på alla som skulle bli lidande utan att mycket skulle få rättas till efteråt. Det är just vad man här har velat göra.

Jag kan för min del icke finna annat än att saken här ligger som herr Welin framhållit. Man har utgått från en alldeles felaktig grund. Hade bevillningsutskottet avslutat sin motivering med, att det på grund av vad som *icke* anförts hemställde etc., så hade detta varit mera i överensstämmelse med verkliga förhållandet, ty bevillningsutskottets hela resonemang utgår från, att här ifrågavarande person tillhör en grupp, till vilken han dock i verkligheten ej hör. Han tillhör den grupp, som utgöres av sådana, för vilkas hjälpande man är hänvisad att gå motionsvägen.

Jag ber, herr talman, att för min del få instämma i och yrka bifall till motionen.

Herr Nilsson i Kristianstad: Herr talman, mina herrar! Det är förvånansvärt, att verkligen en motionär kan ha det modet, att av riksdagen begära, att man utan vidare skall betala ut från statens sida 7—8,000 kronor i ett fall, där över huvud riksdagen

som sådan har mycket små möjligheter att själv pröva, huruvida framställningen är berättigad eller icke.

Att herr Lithander ställer sig bakom ett sådant yrkande förvånar mindre, ty då det gäller att från statens sida giva ut penningar till enskilda, vilka genom förmenade oförrätter blivit lidande, anser herr Lithander, att statsmakterna skola vara synnerligen rundliga.

Herr Lithander gjorde sig skyldig till en missuppfattning i sitt yttrande, som visar, hur litet herr Lithander satt sig in i den sak, som här behandlas; ehuru han så länge särskilt sysslat med att föra fram sådana ting, tycks han ändå icke ha satt sig tillräckligt in i denna sak. — Han påstod, att denna grossist hade blivit avskuren från möjligheten att fortsätta sin verksamhet. Visst icke! Under åren 1913 och 1914 har han sålt för 12—13.000 kronor. Tobaksmonopolet beslöts 1914 i september och trädde i kraft först i juni 1915. Denna omsättning under de båda anförda åren omfattade tobaksvaror, som i huvudsak utgjordes av billiga cigarrer, vilka han köpte i de skånska bygderna och sålde till privata personer. Den sortens grossister fanns det i hundratals för att icke säga tusental. Det ligger i sakens natur, att det icke kunde anses lämpligt, att när företagen centraliserades, dessa personer fingo fortsätta med den »grossist»-verksamheten. En annan sak är, att den vara dessa »grossister» existerade på och som gav 40—50 % vinst, sedermera var omöjlig att föra, ty varken med från utlandet införda eller andra i riket tillverkade varor kunde denna, huvudsakligen av svensk råvara tillverkade vara, jämföras.

Jag tror för min del, att det vore klokt att i en sak som denna komma ihåg önskligheten av att i alla avseenden pröva varje fall. Det är uppenbart, att det kan uppstå ett och annat gränsfall, där det skulle vara önskvärt att kunna giva något understöd. För sådana fall har riksdagen beslutat avsätta en summa, 50.000 kronor, för ersättning till vissa grossister. Jag tror, att den grossist, vars verksamhet icke varit större än att den hållit sig vid en omsättning de två sista åren av för 13.000 kronor per år, knappast kan anses dåligt ersatt, då han erhöll ett understöd av 4.000 kronor, detta särskilt som han redan de facto förut varit nödsakad ett upphöra med verksamheten och det på grund av andra förhållanden än eljest i samband med ersättningsfrågan stående.

Jag vill säga, att i alla fall sådana som detta gäller det att gå fram med största försiktighet. Varje sådant fall kan naturligtvis prövas på betydligt bättre sätt av regeringen, som närmast har att besluta om detsamma. Att på enskild motionärs yrkande passa in en person i en författning, som icke avser honom, är nog icke lämpligt. Det skall vara efter helt annan undersökning, och man skall inte bara bygga på den förhoppningen, att motionen skall bliva bifallen. För den skull yrkar jag, herr talman, bifall till utskottets förslag.

Herr Welin, Herr talman! Jag skall be att få giva några korta repliker.

Ang. ersättning till G. H. Lindstén för mistad verksamhet på grund av tobaksmonopolets införande.
(Forts.)

*Ang. ersätt-
ning till G. H.
Lindstén för
mistad verk-
samhet
på grund av
tobaks-
monopolets
införande.
(Forts.)*

Utskottets ärade vice ordförande sade, att det ej varit meningen, att sådana mindre grossister, som fortsatte sin verksamhet endast till monolets införande skulle och borde få ersättning. Det var högst överraskande att få höra detta uttalande av den ärade vice ordföranden. Det är nämligen på det sättet, att herr Nilsson i Kristianstad 1916 väckte en motion om att de, som drevo dels grossistverksamhet och dels minuthandel, skulle få ersättning till den dag de utövade grossistverksamhet, d. v. s. intill monolets införande den 1 juni 1915. Detta beslöt också riksdagen, och riksdagen godkände ett förslag till författning just i denna fråga. Det var sålunda verkligen meningen, herr vice ordförande, att de mindre grossisterna skulle få ersättning. Nu blev det fråga om att placera herr Lindstén och andra, som utskottet sagt sig ömma för. Utskottet säger om dessa, att deras sak är behjärtansvärd, och att de böra vara med. Men så skrives författningen på sådant sätt, att de icke lämpligen kunna passas in någonstades. Då nu tobaksmonopolet tog försäljningsrätten ifrån herr Lindstén och de andra, som äro i samma belägenhet som han, så är det efter min uppfattning tydligt, att herr Lindstén och med honom likartade bort passas in i den del av författningen, som gäller de kombinerade grossist- och minuthandlarna och sålunda få ersättning på samma sätt som dessa. Jag protesterar således bestämt mot herr vice ordförandens påstående, att det icke var meningen, att de mindre grossisterna skulle få ersättning. Det är just på grund av herr Nilssons förslag detta möjliggjordes.

Det har vidare dels av herr vice ordföranden och dels av herr Nilsson i Kristianstad talats om, att herr Lindstén bedrev sin grossistaffär i så liten skala, att han knappast kunde räknas som grossist. Jag medger, att affären varit av liten omfattning, antingen omsättningen nu var för 12- 13- eller 14,000 kronor, men han var dock grossist. Nu torde herrarna observera, att han tiden närmast förut varit handelsresande under 17 år i samma bransch. Under denna tid hade han rätt god inkomst. Om den saken upplyser för övrigt min motion. Han hade under de två närmast föregående åren, då han var handelsresande, en årlig inkomst av i medeltal 3.380 kronor 38 öre, och det är just med ledning härav det framlagda ersättningsanspråket blivit uträknat. Han övergav emellertid resandeyrket och ville på äldre dagar driva en, om jag så får säga, makligare affär som grossist. Då kom affären att under de första åren röra sig i mindre omfattning, men det är tämligen sannolikt, att om han fått hålla på, så skulle han ha drivit upp densamma och fått en större omsättning. Jag kan sålunda icke finna, att detta, att han skulle ha drivit affären i allt för liten omfattning, är ett tillräckligt skäl för avslag.

Här har talats om, att herr Lindstén kunde söka utfå sin rätt på grund av billighetsskäl, såsom utskottet har pekat på. Men då frågar jag: vart skall han vända sig, när Kungl. Maj:t redan avslagit ansökan, och riksdagen för sin del ej vill gå in på ersättning? Det skulle vara mycket värdefullt för honom, liksom också för mig

såsom talesman för honom här i riksdagen, att få veta, vart han skall vända sig.

Jag ber, herr talman, att få vidhålla mitt yrkande.

Efter härmed slutad överläggning framställde herr talmannen propositioner först på bifall till utskottets hemställan samt vidare på avslag därå och bifall i stället till den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr talmannen sig anse den förra propositionen hava flertalets mening för sig. Som votering likväl begärdes av herr Welin, uppsattes, justerades och anslogs en voteringsproposition av följande lydelse:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i utskottets förevarande betänkande nr 10, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren, med avslag å utskottets berörda hemställan, bifallit den i ämnet väckta motionen.

Omröstningen utföll med 156 ja mot 19 nej; och hade kammaren alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 10.

Vid härpå skedd föredragning av första lagutskottets utlåtande, nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 19 mom. 1 värnpliktslagen den 17 september 1914 blev utskottets hemställan av kammaren bifallen.

§ 11.

Slutligen föredrogs andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckta motioner om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åstadkommande av en samverkan mellan stat och kommun för övertagande helt eller delvis av föräldrarnas skyldighet att bekosta skolmateriel åt barn i folk- och småskolor.

Utskottets hemställan bifölls; och skulle, jämlikt § 63 riksdagsordningen, detta beslut genom utdrag av protokollet delgivas första kammaren.

§ 12.

Herr talmannen meddelade, att hans excellens herr statsministern tillkännagivit, att han vid kammarens sammanträde fredagen den

Ang. ersättning till G. H. Lindstén för mistad verksamhet på grund av tobaksmonopolets införande.
(Forts.)

21 innevarande februari ämnade besvara herr Lithanders interpellation angående kristidskommissionernas verksamhet och avveckling.

§ 13.

Avgåvos följande motioner, nämligen av:

herr *Vennerström m. fl.*:

nr 326, angående första kammarens avskaffande och införande av enkammarssystem; och

nr 327, om upphävande av det s. k. bostadsbandet i fråga om valbarhet till andra kammaren;

herr *Hage m. fl.*:

nr 328, om ändrad lydelse av § 21 riksdagsordningen; och

nr 329, om ändringar i § 52 regeringsformen och § 33 riksdagsordningen;

herr *Werner m. fl.*, nr 330, om ändrade bestämmelser rörande riksdagsmännens arvoden; samt

herr *Thore*, nr 331, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 77, med förslag till lag om visst undantag från tillämpningen av 21 § lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg.

Dessa motioner bordlades på begäran.

§ 14.

Till bordläggning anmäldes:

bankoutskottets utlåtande, nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående rätt för Konungen att i vissa fall inställa tillämpningen av 10 § andra stycket i lagen för Sveriges riksbank den 12 maj 1897 och av § 9 i lagen om rikets mynt den 30 maj 1873; och

andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående framläggande för varje lagtima riksdag av en redogörelse för behandlingen under det förflutna året av till Kungl. Maj:t från riksdagen avlätna ännu ej slutbehandlade skrivelser.

§ 15.

Justerades protokollsutdrag.

§ 16.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr <i>Waldén</i>	under 5 dagar fr. o. m. den 20 febr.,	
» <i>Hallén</i>	» den 20 febr.,	
» <i>O. Nilsson</i> i Örebro	» 2 dagar fr. o. m. den 21 febr.,	
» <i>Johansson</i> i Hässlås	» 2 » » » 21 »	
» <i>Olsson</i> i Morastrand	» 8 » » » 22 »	
» <i>Thore</i>	» 2 » » » 21 »	
» <i>Norin</i>	» 7 » » » 21 »	
» <i>Mänsson</i> i Backa	» 4 » » » 21 »	
» <i>Rune</i>	» 3 » » » 22 »	och
» <i>Leander</i>	» 6 » » » 22 »	

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 2,16 e. m.

In fidem
Per Cronvall.